

ISSN 1899-2064

Dialogi Biblioteczne

**BIULETYN PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ
IM. JÓZEFA LOMPY W KATOWICACH**

2016, nr 1(17)

Śląskie.
Pozytywna energia

Adres redakcji: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy
ul. kard. S. Wyszyńskiego 7
40-132 Katowice
tel. (32) 258-38-38

e-mail: **dialogi.biblioteczne@pbw.katowice.pl**

Internet: **www.pbw.katowice.pl**

Wydawca: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. J. Lompy w Katowicach

Zespół redakcyjny: dr Anna Marcol – redaktor naczelny;
mgr Katarzyna Herich – zastępca redaktora naczelnego;
mgr Barbara Michałek – korekta

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI	4
Z ŻYCIA BIBLIOTEKI	5
Ewa Piątek „Pokolenie Z – młody człowiek i książka”. Relacja z konferencji	5
Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA	7
Barbara Michalek <i>O zaraniu polskiej państwowości. Przegląd źródeł i publikacji na temat chrztu Polski</i>	7
Beata Leszczorz, Danuta Górnicz, Małgorzata Menzler <i>Kolorowo i twórczo z literaturą. Innowacja pedagogiczna w Szkole Podstawowej nr 31 im. Henryka Sienkiewicza w Katowicach</i>	11
Jolanta Janonis <i>Promocja czytelnictwa w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych. Zestawienie bibliograficzne w wyborze</i>	13
SIECIOW@NIE	17
Anna Marcol <i>Pixabay. Bezpłatne materiały graficzne i filmy bez żadnych ograniczeń</i>	17
Anna Marcol <i>Tworzymy krzyżówkę do wydruku w programie Eclipse Crossword</i>	20
REGIONALIA	25
Anna Knaś <i>95 rocznica III powstania śląskiego. Jak Górny Śląsk walczył o powrót do Polski</i>	25
Barbara Michalek <i>Powstania śląskie 1919-1921. Zastawienie bibliograficzne w wyborze opracowane na podstawie zbiorów własnych Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach</i>	27
Tatiana Swiridowa <i>Historia szkolnictwa w Jaworznie. Zestawienie bibliograficzne w wyborze opracowane na podstawie zbiorów własnych Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaworznie</i>	30
Z RELACJI UCZESTNIKA	35
Barbara Czechowicz „Moje bezpieczne(?) dziecko”. Kampania społeczna 2016-2018	35
Beata Leszczorz, Elżbieta Michalska „Biblioteka przestrzeni do działania”. XII Forum Bibliotekarzy Województwa Śląskiego	38
Bogna Koziol „Osoba starsza w perspektywie pastoralno-społecznej”. Komunikat z konferencji	40
BIBLIOTEKA POLECA	41
<i>Promocja czytelnictwa w bibliotece (oprac. Anna Marcol)</i>	41

OD REDAKCJI

Szanowni Czytelnicy, drodzy Nauczyciele Bibliotekarze!

Oddajemy w Wasze ręce czerwcowy numer „Dialogów Bibliotecznych”, w którym dominują materiały do praktycznego wykorzystania. Polecamy przegląd źródeł i publikacji na temat chrztu Polski przygotowany w związku z obchodami jego 1050 rocznicy oraz materiały nadesłane przez bibliotekarzy z bibliotek szkolnych, pedagogicznych i publicznych. Kontynuujemy dział „Sieciow@nie”, promujący wykorzystanie nowoczesnych technologii w edukacji – tym razem przybliżamy Państwu obsługę serwisu Pixabay i programu Eclipse Crossword. Publikujemy także sprawozdania z interesujących konferencji, adresowanych do środowisk bibliotekarskich i oświatowych oraz polecamy wybrane nowości z naszych zbiorów.

Zachęcamy do przedwakacyjnej lektury i życzymy Państwu wielu pomysłów i inspiracji w nowym roku szkolnym.

Redakcja

INFORMACJE DLA AUTORÓW

Redakcja przyjmuje do druku materiały o treści popularnonaukowej, związane z pracą dydaktyczną nauczycieli bibliotekarzy, które są wynikiem oryginalnej twórczości, nie naruszają praw osób trzecich i nie zostały wcześniej opublikowane lub skierowane do druku.

Objętość tekstu nie powinna przekraczać 4 stron maszynopisu A4. Do tekstu Autor powinien dołączyć krótką notatkę o sobie, adres do korespondencji, adres e-mail.

Zastrzegamy sobie prawo do skracania i redagowania tekstów. Nie zamówionych materiałów Redakcja nie zwraca.

Poglądy zawarte w artykułach są osobistymi przekonaniami Autorów i nie zawsze pokrywają się z opiniami Redakcji.

Z ŻYCIA BIBLIOTEKI

Ewa Piątek

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

„POKOLENIE Z – MŁODY CZŁOWIEK I KSIĄŻKA”

RELACJA Z KONFERENCJI

10 maja 2016 roku odbyła się konferencja *Pokolenie Z – młody człowiek i książka*. Przygotowana została przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką im. Józefa Lompy w Katowicach, Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny *Metis* w Katowicach oraz Centrum Informacji Naukowej i Bibliotekę Akademicką w Katowicach.

Temat konferencji zgodny z kierunkiem realizacji polityki oświatowej na rok szkolny 2015/2016: *Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży* przyciągnął wielu zainteresowanych tą problematyką bibliotekarzy i nauczycieli.

Wykład inauguracyjny: *Formy aktywności czytelniczej w sieci. Szanse i zagrożenia* – wygłosiła pani dr hab. Katarzyna Tałuc z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Prelegentka krótko scharakteryzowała generacje pokoleniowe, skupiając się na cechach charakterystycznych dla pokolenia Z. Przytoczyła wyniki badań dotyczące czytelnictwa komputerowego dzieci i młodzieży, z których wynika, że młodzi ludzie często czytają teksty potrzebne do nauki w szkole, nie są to jednak teksty literackie. Większość młodych użytkowników Internetu (ponad 80%) korzysta z portali społecznościowych, ogląda filmy, słucha muzyki, czyta wskazówki i porady. Popularne wśród młodzieży są fanfiki (Fan Fiction) – opowiadania tworzone przez fanów filmu, książki, serialu itp., wykorzystujące postaci i świat z oryginalnego utworu. Młodzi twórcy zamieszczają je na blogach, forach literackich lub na specjalnie do tego celu przeznaczonych portalach. Komentarze do tych tekstów pojawiają się w tzw. analizatoriach. Prelegentka zwróciła uwagę na związane z tym zjawiskiem szanse popularyzacji czytelnictwa (autorzy fanfików muszą dobrze znać tekst kanoniczny, nauczyciele mogą przybliżyć tekst lektury zachęcając do tworzenia fanfików). Ostrzegła jednak także przed zagrożeniami – młody człowiek tak bardzo „wchodzi” w wykreowany świat, że odcina się od rzeczywistości. Istnieje także inne zagrożenie: niedoświadczony autor nierzadko tworzy postacie jednowymiarowe, skrajnie przerysowane (tzw. Mary Sue), wyśmiewane przez analizatornie, co nie sprzyja intelektualnemu rozwojowi młodych odbiorców. Pani K. Tałuc omówiła także zjawisko fandomów, wymieniła najpopularniejsze fanfiki oraz blogi poświęcone książkom.

Kolejnymi prelegentami byli nauczyciele należący do grupy Superbelfrzy RP. Jako pierwszy wystąpił pan Marcin Paks z Gimnazjum nr 8 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Sosnowcu. Opowiedział o swojej autorskiej metodzie *drama on-line* stosowanej przez niego na lekcjach historii. Metoda ta wykorzystuje platformę Edmodo, która przypomina Facebook, służy jednak wyłącznie celom edukacyjnym. Nauczyciel „przydziela” uczniowi postać historyczną, na temat której zbiera on informacje i utożsamia się z nią

(tekst o postaci pisze w pierwszej osobie). Platforma umożliwia także łatwe tworzenie quizów przez nauczyciela i uczniów.

Cyfrowe narzędzia, dajcie się owoić... nauczycielowi – to tytuł wystąpienia pani Joanny Waszkowskiej, polonistki z Zespołu Szkół Prywatnych nr 5 „Twoja Przyszłość” w Sosnowcu. Prelegentka poleciła nauczycielom tzw. „aktywizatory” (np. vlog, spot, reportaż filmowy, tutorial, teledysk), które pomogą w niebanalny sposób wprowadzić w temat lekcji; „oszczędzacze czasu” (kody qr), które można розміścić w klasie, szkole; „utrwalacze” (Kahoot, Edmodo), służące do ugruntowania i weryfikacji wiedzy. Zaproponowała odgrywanie LARPów oraz tworzenie wraz z młodzieżą blogów, które uczą zwięzłego wypowiadania się, komentowania, ćwiczą empatię. Podkreśliła, jak ważne jest łączenie szkolnej wiedzy z tym, co dzieje się poza nią, a co można osiągnąć poprzez zachęcenie młodzieży do udziału w różnych wydarzeniach (gra miejska, kampania społeczna, wolontariat, happening, euroweek).

Jako ostatnia wystąpiła pani Agnieszka Bilśka, nauczycielka języka angielskiego z Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 10 w Gliwicach, z prelekcją pt. *Pokolenie Z i nowoczesne narzędzia do snucia cyfrowych opowieści*. Zaproponowała nauczycielom wykorzystanie aplikacji mobilnej Actionbound dostępnej na smartfony do celów edukacyjnych, np. do przygotowania gry miejskiej. Podsunęła nauczycielom ciekawy sposób na popularyzację dzieł sztuki, jakim może być wykonanie ich remiksów poprzez przygotowanie ciekawych memów, demotywatorów, gifów.

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem. Obecni wyrazili chęć uczestniczenia w warsztatach dotyczących tematów poruszanych przez superbelfrów.

Mgr Ewa Piątek – nauczyciel bibliotekarz,
Wydział Opracowania PBW w Katowicach.

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

Barbara Michalek

*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach*O ZARANIU POLSKIEJ PAŃSTWOWOŚCI
CO WARTO POLECIEĆ MŁODEMU CZYTELNIKOWI?

22 grudnia 2015 r. Sejm RP przyjął *Uchwałę o ustanowieniu roku 2016 Rokiem Jubileuszu 1050-lecia Chrztu Polski*. Co o tamtym wydarzeniu wiemy? Zasadniczo – niedużo. Najprawdopodobniej miało miejsce 14 kwietnia 966 r., czyli w Wielką Sobotę, w Poznaniu. Najprawdopodobniej, ponieważ nie zachowały się źródła z tamtego czasu. Może jednak odbyło się w Gnieźnie (jak wspominał Jan Długosz) lub na Ostrowie Lednickim. Tej drugiej lokalizacji bronią zwolennicy mało prawdopodobnej tezy, że Mieszko I był Wikingiem, a właśnie tam znaleziono ślady przedmiotów przez nich używanych. W każdym razie – w Wielkopolsce. Jak wyglądał ten akt? Przez zanurzenie w baptysterium? Tu najbardziej pewny byłby Ostrów Lednicki. W rzece lub jeziorze? Wreszcie – czy chrzest był konsekwencją głębokiego nawrócenia, czy też raczej wynikał z politycznych kalkulacji? Historycy skłaniają się ku drugiej opcji, ale nie sposób wykluczyć interferencji obu. Faktycznie, po ślubie z Dobrawą i chrzcie, Mieszko porzucił wielożeństwo i bardzo dbał o rozwój administracji kościelnej. A przede wszystkim – co łatwiej nam ocenić (i docenić!) z perspektywy wieków – wprowadził ziemie, którymi władał, w orbitę tradycji i kultury zachodniej Europy. Europy chrześcijańskiej.

Dokumentów przedstawiających wydarzenie niejako „z autopsji” – jak zaznaczyliśmy – nie ma. Ale te późniejsze tworzą piękną mozaikę swoistych dopowiedzeń. W każdym dodaje się jakiś nowy szczegół. Historycy wszechstronnie je zbadali. Zróbmy krótką rekapitulację źródeł pisanych, a na końcu – podręczne zestawienie bibliograficzne pozycji dostępnych w naszej bibliotece. Z jednych i drugich można skorzystać opracowując własne materiały dydaktyczne lub lekcje. Zachęcamy do podróży w głąb dziesiątego stulecia!

- Tzw. *Dagome iudex*, czyli akt oddania państwa pod opiekę papieża, wymieniał chrzestne imię władcy – Dagobert. Współcześnie poda je w wątpliwość znany historyk, Jerzy Dowiat, który dowiedzie, że jednak brzmiało Michał, gdyż takie było imię ojca chrzestnego – biskupa Regensburga (Ratyzbony), zaś Mieszko – to jedynie zniekształcona postać imienia Michał.
- *Roczniki*. Pierwsze założono w X wieku. Kilkadziesiąt lat później zostały zniszczone albo zaginęły. W ten sposób zostaliśmy pozbawieni relacji bezpośrednich, naocznych świadków. Ale wskażemy późniejsze, które – być może – do tamtych nawiązują.
- **Thietmar z Merseburga** (zm. w 1018 r.). Jego *Kronika* jest najbliższa czasowo dacie chrztu Polski (powstała około 50 lat później). W tym tekście znajdujemy zaledwie wzmiankę o nim oraz pochwałę Mieszka I za podjęcie tak roztropnej decyzji.

- **Kosmas.** Kronikarz czeski. W *Chronica Boemorum* pisał – niezbyt pochlebnie – o książniczce Dobrawie. Co z jego pism wynika? Na przykład to, że była starsza od Mieszka i już wcześniej zamężna.
- **Anonim tzw. Gall.** W tej *Kronice*, której pełny tytuł brzmi *Cronica et gesta ducum sive principum Polonorum* (z początku XII w.), wyakcentowano duchowe znaczenie chrztu; nie wzmiankuje się jego miejsca ani czasu.
- **Rocznik dawny** (z XII w.). Autor zapisu przesuwą datę chrztu na rok 967, zaś rok 966 – według niego – to czas przybycia Dobrawy do ówczesnej Polski.
- **Rocznik kapituły krakowskiej** (ok. 1266 r.). Jego twórca zasadniczo powtarza wymieniony wyżej dokument, ale inaczej podaje główne daty. Przybycie Dobrawy to u niego 965 r., zaś rok później ma miejsce chrzest.
- **Rocznik tzw. wielkopolski** (2 połowa XIII w.), napisany w Krakowie i **Rocznik krótki**, powstały w Małopolsce. Powielają powyższy tekst.
- **Rocznik poznański starszy** (1253-1261). Tutaj pojawia się inna niż się powszechnie przyjmuje data chrztu Mieszka. Według tego dokumentu akt miał mieć miejsce w 960 r., a małżeństwo z Dobrawą nastąpiło pięć lat później.
- **Wincenty Kadłubek.** Jego *Kronika polska* powstała nieco wcześniej, bo na początku XIII w. Podaje informację o ślepotie Mieszka (w dzieciństwie) i jego cudownym uzdrowieniu, co tłumaczy alegorycznie: to wydarzenie zapowiadało, że przyjęcie wiary chrześcijańskiej będzie uzdrowieniem z duchowej ślepoty.
- **Rocznik świętokrzyski** (XIV w.) podaje, że chrzest nastąpił w 965 r. Mieszko przyjął go z całym swym rycerstwem, a Dobrawę pojął za żonę dopiero po tym wydarzeniu. Powtarza też historię o siedmioletniej ślepotie Mieszka, ale umiejscawia ją przed chrztem, po którego przyjęciu miała ustąpić. Píše też o staraniach księcia u papieża Sylwestra o koronę monarszą dla siebie.
- **Rocznik mazowiecki** (XIV w.?) i **Rocznik kamieniecki**. Oba przedstawiają małżeństwo i chrzest jako jedno wydarzenie.
- **Rocznik Sędziwoja** (XV w.). Autor czyni z Dobrawy córkę księcia Wratysława i siostrę świętego Wacława, zaś chrzest Mieszka lokalizuje – jako pierwszy – w Pradze.
- **Rocznik małopolski** (XV w.). Istnieją cztery redakcje tego dokumentu, a każda nieco inaczej przedstawia okoliczności chrztu Polski.
- **Jan Długosz.** Jego *Roczniki* powstały grubo ponad 400 lat po wydarzeniu, czyli w drugiej połowie XV stulecia. Opis – wątpliwy pod względem prawdopodobieństwa – odznacza się jednak taką plastycznością, że możemy go uznać raczej za tekst literacki, aniżeli faktograficzny (choć do XIX w. nie kwestionowano zawartych w nim informacji, czego dowodzi powielanie ich w kolejnych stuleciach). Temu dziejopisowi zawdzięczamy jednak wiele. Między innymi – podanie chrzestnego imienia władcy (Mieczysław) i wskazanie miejsca wydarzenia (Gniezno). To kolejny, niezwykle istotny kamyk w mozaice, chociaż w XX stuleciu zanegowany.
- **Joachim Lelewel.** Znany historyk zakwestionował dane zawarte w dziele Długosza.
- **Władysław Abraham: Organizacja Kościoła w Polsce do połowy XII wieku** (1890 r.). Monografia wydarzenia, bardzo ważna dla każdego historyka.

I jeszcze zestawienie bibliograficzne najważniejszych pozycji dostępnych w naszej bibliotece. Niektóre były już wcześniej wspomniane.

Książki

- CRZEST Polski / Jerzy Dowiat. - Wyd. 5. - Warszawa : Wiedza Powszechna, 1966. - 176 s., [20] k. tabl. ; 23 cm. - (Biblioteka Wiedzy Historycznej. Historia Polski).
- DZIEJE Polski / pod red. Jerzego Topolskiego. - Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1976. - 936 s.; 25 cm.
- DZIEJE Polski potocznym sposobem opowiedziane / Joachim Lelewel ; oprac. Janina Bieniarzówna. - Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1961. - 414 s., [9] k. tabl. ; 21 cm. - (Dzieła / Joachim Lelewel ; T. 7).
- HISTORIA Polski / Antoni Czubiński, Jerzy Topolski. - Wyd. 2 popr.- Wrocław ; Warszawa : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1989. - 692 s., [4] mapy ; 24 cm. - ISBN 83-04-03329-1.
- HISTORIA Polski : opracowanie zbiorowe. T. 1, Do roku 1764. Cz. 2, Od połowy XV w. / pod red. Tadeusza Manteuffla [i in.] ; red. Henryk Łowmiański. - Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1957. - 996 s. ; 24 cm.
- HISTORIA Polski do roku 1795 / Henryk Samsonowicz. - Wyd. 5 popr. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1990. - 314 s., [5] k. tabl. ; 24 cm. - ISBN 83-02-04285-4.
- HISTORIA Polski od czasów najdawniejszych do 1990 roku / Jerzy Topolski. - Warszawa ; Kraków : Oficyna Wydawnicza Polczek, 1992. - 344 s.; 21 cm. - ISBN 83-85272-05-4.
- KRONIKA polska / Anonim tzw. Gall ; przeł. Roman Grodecki ; przekł. przejrzał, wstępem i przypisami opatrzył Marian Plezia. - Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1965. - XCIV, 193, [1] s., [3] k. tabl.; 17 cm. - (Biblioteka Narodowa. Seria I ; nr 59). - Także kolejne wydania.
- METRYKA chrztu Mieszka I i jej geneza / Jerzy Dowiat. - Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1961. - 223 s. ; 19,5 x 12 cm.
- MIESZKO Pierwszy / Jerzy Strzelczyk. - Poznań : ABOS, 1992. - 216 s. ; 21 cm. - (Biblioteka "Kroniki Wielkopolski" / Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu).
- RELIGIA Słowian i jej upadek (w. VI-XII) / Henryk Łowmiański. - Wyd. 2. - Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1986. - 432 s. ; 24 cm. - ISBN 83-01-06887-6.
- STUDIA nad początkami państwa polskiego / Gerard Labuda. - Poznań : Księgarnia Akademicka, 1946. - 355 s. ; 21 cm. - (Biblioteka Historyczna / pod red. Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk ; 1).

Artykuły z gazet i czasopism

- CHRZEST księcia Mieszka I w 966 roku a kształtowanie się państwowości i kultury polskiej we wczesnym średniowieczu / Kazimierz Dola // Katecheta. - 2016, nr 1, s. 121-132.
- CHRZEST Polski – kalkulacja polityczna czy wybór serca? : [scenariusz katechezy] 4 etap edukacyjny / Alicja Szubartowska // Katecheta. - 2016, nr 1, s. 89-95.
- CHRZEST Polski : scenariusz dla uczniów gimnazjum i 6 klasy szkoły podstawowej / Paweł Janicki // Wychowawca. - 2016, nr 2, s. 32-33.

- JAK Dąbrówka Mieszka nawróciła / Andrzej Grajewski // Gość Niedzielny. - 2015, nr 49, s. 36-37.
- MILLENIUM chrztu i tysiąclecie Polski na łamach prasy / Mariusz Mazur // Wiąż. - 2002, nr 12, s. 112-124.
- PEŁNE zanurzenie / Marcin Jakimowicz // Gość Niedzielny. - 2016, nr 10, s. 26-29.
- PIERWSZE / NAJSTARSZE – cykl prezentacji z okazji 1050. rocznicy chrztu Polski organizowany przez Bibliotekę Narodową // Poradnik Bibliotekarza. - 2016, nr 1, s. 26-27.
- POCZĄTKI Polski w nowym świetle / Tomasz Jasiński // Nauka. - 2007, nr 4, s. 7-18.
- PODJĄĆ chrześcijańskie dziedzictwo / Damian Bryl ; rozm. przepr. Artur Filipiak // Katecheta. - 2015, nr 4, s. 19-21.
- RYZYKANT Mieszko / Philip E. Steele ; rozm. przepr. Jakub Jałowiczor // Gość Niedzielny. - 2016, nr 9, s. 26-27.
- SZŁO nowe / Maciej Müller // Tygodnik Powszechny. - 2008, nr 18, s. 27.

Mgr Barbara Michalek – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Wydziału Informacji Bibliograficznej PBW w Katowicach.

Beata Leszczorz, Danuta Górnicz, Małgorzata Menzler

Szkoła Podstawowa nr 31 im. Henryka Sienkiewicza w Katowicach

KOLOROWO I TWÓRCZO Z LITERATURĄ

INNOWACJA PEDAGOGICZNA W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 31 IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W KATOWICACH

*Dzieci błagają starszych o dostarczenie im obrazów, które z pewnością zniekształcą,
połamią, aby odbudować je w nowej, piękniejszej formie.*

Paul Hazard

Od października roku szkolnego 2015/2016 w Szkole Podstawowej nr 31 realizujemy innowację pedagogiczną pt. *Kolorowo i twórczo z literaturą*. Zajęcia innowacji są przeznaczone dla zainteresowanych uczniów klas pierwszych. Prowadzi je bibliotekarka wraz z wychowawczyniami świetlicy.

Potrzeba napisania innowacji wzięła się z obserwacji dzieci przebywających w świetlicy i korzystających z biblioteki szkolnej. Zauważono, że dzieci niechętnie sięgają po książkę, co powoduje, że ograniczone jest ich słownictwo, pomysłowość, wyobraźnia. Dzieci częściej działają odtwórczo, co ma odbicie w ubogich pracach plastycznych i mało kreatywnych zabawach. W dzisiejszych czasach chętniej korzystają z komputera czy telewizji, ponieważ jest to dla nich ciekawsza forma rozrywki niż czytanie lub zabawy manualne, takie jak lepienie figurek, wycinanie, szycie czy malowanie. Jednak to przez słuchanie czytanych przez dorosłego utworów literackich pojawia się w dziecku świadomość specyficznej funkcji słowa w literaturze, słowa budującego odrębny, autonomiczny świat wyobraźni, z którego już tylko krok do własnych prac plastycznych.

Tymczasem, aby dziecko odnosiło sukcesy w szkole, ważny jest rozwój zarówno intelektualny, jak i motoryczny. Realizując naszą innowację chcemy stworzyć dzieciom możliwość poznania różnych technik plastycznych, rozwijać umiejętności manualne oraz kształtować nawyki czytelnicze.

Celami innowacji są:

- Zapoznanie uczniów z klasyczną i współczesną literaturą dziecięcą.
- Uwrażliwienie na piękno i bogactwo języka literackiego, wzbogacanie słownictwa dzieci.
- Pobudzanie i rozwijanie zainteresowań czytelniczych.
- Rozwijanie wyobraźni i kreatywnego myślenia.
- Zapoznavanie uczniów z różnymi technikami plastyczno-technicznymi.
- Kształtowanie umiejętności manualnych, konstruowania prac przestrzennych, planowania pracy, gospodarowania materiałami plastycznymi.
- Doskonalenie pracy w grupie.
- Inspirowanie uczniów do różnorodnych działań twórczych, rozwijanie wrażliwości estetycznej.
- Kształcenie umiejętności swobodnej wypowiedzi dotyczącej wysłuchanego tekstu oraz oceny pracy swojej i innych.

- Zachęcanie dzieci do prezentowania zdobytych umiejętności poprzez udział w konkursach, wystawach, zamieszczanie prac na stronie internetowej oraz w gazecie szkolnej.

Każde zajęcia mają podobny schemat: na początku czytamy dzieciom tekst (bajkę, opowiadanie, wiersze), później wykonujemy pracę plastyczną.

Z biegiem czasu dzieci, które miały problem z koncentracją podczas czytania, polubiły tę część zajęć, z kolei u dzieci mających problemy manualne zauważamy coraz większe postępy, np. w posługiwaniu się nożyczkami.

Podczas zajęć innowacji zrealizowałyśmy program *Czytam sobie w bibliotece*, przygotowany przez Centrum Edukacji Obywatelskiej. W programie wzięło udział ponad 900 bibliotek szkolnych i publicznych, które otrzymały pakiet książek z serii „Czytam sobie” wraz z materiałami edukacyjnymi. Po jego zakończeniu bibliotekarz otrzymał *Certyfikat Biblioteki Promującej Czytelnictwo*.

Nasze MOLIKI (taką nazwę po pewnym czasie przyjęła grupa) odwiedziła również pisarka Agnieszka Gadzińska, która poprowadziła rewelacyjne zajęcia prezentując swoje książki – dzieci były zachwycone i nie chciały wypuścić pani Agnieszki z biblioteki.

Poza książkami dla dzieci często korzystamy z czasopisma „Świerszczyk”, w którym można znaleźć wiele ciekawych tekstów i inspiracji.

Nasze zajęcia mają również swoją witrynę internetową, opracowaną i prowadzoną przez bibliotekarkę. Za pośrednictwem strony rodzice na bieżąco mogą śledzić, co się dzieje na zajęciach.

Zapraszamy na nasze strony:

- <http://kolorowozliteratura.weebly.com/> – strona innowacji,
- <http://www.bibliotekasp31.blogspot.com/> – strona biblioteki,
- <https://www.facebook.com/BibliotekaSzkolyPodstawowejNr31WKatowicach> – strona biblioteki w serwisie społecznościowym Facebook,
- <http://swietlicasp31.blogspot.com/> – strona świetlicy.

Mgr Beata Leszczorz – nauczyciel bibliotekarz, SP nr 31 w Katowicach.
Mgr Danuta Górnicz, mgr Małgorzata Menzler – nauczyciele - wychowawcy świetlicy,
SP nr 31 w Katowicach.

Jolanta Janonis

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Słupsku

PROMOCJA CZYTELNICTWA W BIBLIOTEKACH SZKOLNYCH I PEDAGOGICZNYCH ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE

WYDAWNICTWA ZWARTE

1. Animacja czytelnictwa dziecięcego : koncepcje, doświadczenia, postulaty : praca zbiorowa / pod red. Joanny Papuzińskiej i Grażyny Walczewskiej-Klimczak ; Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej. - Płock : Książnica Płocka im. Władysława Broniewskiego : Płockie Stowarzyszenie Przyjaciół Książki i Bibliotek, 2004. - 168 s.
2. Biblioteki i książki w życiu nastolatków / red. nauk. Mariola Antczak, Agata Walczak-Niewiadomska ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich ; Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2015. - 235 s.
3. Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej : rozwój, bariery, technologie : praca zbiorowa / pod red. Mai Wojciechowskiej. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2015. - 461 s.
4. Dziecko w dialogu z tekstem literackim / Danuta Świerczyńska-Jelonek, Grażyna Walczewska-Klimczak. - Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, cop. 2015. - 86 s.
5. Elitarne i popularne wzory czytania / Jadwiga Kołodziejska. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2013. - 155 s.
6. Książka i młody czytelnik : zbliżenia, oddalenia, dialogi : studia i szkice / Grzegorz Leszczyński, Michał Zajac. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2013. - 287 s.
7. Książki w życiu najmłodszych / red. nauk. Mariola Antczak, Agata Walczak-Niewiadomska ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich ; Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2015. - 142 s.
8. Między dzieciństwem a dorosłością : młodzież w bibliotece / pod red. Anny Marii Krajewskiej ; [aut. Grażyna Walczewska-Klimczak et al.]. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2012. - 192 s.
9. Od czterech do sześciu : książki dla przedszkolaka / Grażyna Lewandowicz-Nosal. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2012. - 164 s.
10. Pedagogika wczesnoszkolna wobec zmieniających się kontekstów społecznych. T. 1 / red. nauk. Marzenna Magda-Adamowicz, Iwona Kopaczyńska. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2014. - S. 228-241 : Udział szkoły w rozwoju czytelnictwa u dzieci w wieku wczesnoszkolnym.
11. Wychowanie przez czytanie / Irena Koźmińska, Elżbieta Olszewska. - Warszawa : Świat Książki, 2010. - 320 s.

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

1. Bajkowe wieczory w bibliotece szkolnej / Halina Mitoraj, Urszula Sadowska-Bujak // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 12, s. 22-23.

2. Big Book Festival – nowy sposób na promocję czytelnictwa / Edyta Kosik // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 4, s. 32-33.
3. Bohaterowie naszych lektur : scenariusz konkursu czytelniczego / Renata Jaśkiewicz // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 3, s. 35-37.
4. Bookcrossing w bibliotece pedagogicznej / Bożena Zwierzyńska // Biblioteka w Szkole. - 2011, nr 4, s. 5-6.
5. Booktalking w bibliotece szkolnej : pomysł na konkurs czytelniczy / Barbara Zalewska // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 2, s. 10-11.
6. Co pamiętasz ze swoich lektur? : konkurs literacki / Janina Witek // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 4, s. 13.
7. Czytam sobie : jak zachęcić pierwszoklasistów do czytania / Agata Chodowiec // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 2, s. 20-22.
8. Czytam, więc jestem : pomysł na konkurs czytelniczy / Iwona Sobas, Patrycja Wizner // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 1, s. 15-17.
9. Czytanie może być atrakcyjne : jak przygotować imprezę czytelniczą? / Mirosława Grabowska // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 12, s. 6-9.
10. Dzień Książki : opis konkursu międzyklasowego / Mariola Antczak // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 2, s. 14-15.
11. Dzień z komiksem / Antonina Kaczmarek, Magdalena Megger // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 7-8, s. 22-23.
12. E-książeczki : pomysł na pracę z czytelnikiem / Bożena Boryczka // Biblioteka Centrum Informacji. - 2012, nr 3, s. 12-14.
13. Flash mob po bibliotekarsku / Anna Margas, Danuta Twerd // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 1, s. 17.
14. Gimnazjalne święto poezji / Elżbieta Dziewońska // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 5, s. 19-20.
15. Gwiazdzisty Rajd z Książką : działania promujące biblioteki szkolne w Tychach / Bożena Kozińska, Jolanta Rolnik // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 7-8, s. 6-7.
16. Jak biblioteka pedagogiczna może wspierać nauczycieli w promocji czytelnictwa? / Marta Mróz // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 6, s. 9-12.
17. Jak zachęcać do odwiedzania biblioteki / Ewa Dunin-Wilczyńska // Biblioteka – Szkolne Centrum Informacji. - 2011, nr 1, s. 16, 18-19.
18. Jubileusz międzynarodowego konkursu literackiego w Słupsku / Maria Pietryka-Mańkiewicz // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 10, s. 30-31.
19. Julian Tuwim – czarodziej słów : międzyszkolny konkurs czytelniczy / Anna Pieciewicz // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 9, s. 10-13.
20. Julian Tuwim dla dzieci : scenariusz turnieju / Magdalena Buczek // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 6, s. 26.
21. Klub recenzenta / Anna Margas, Danuta Twerd // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 2, s. 26.
22. Konstantynada : zabawa czytelnicza / Małgorzata Jeziorna // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 1, s. 18-19.
23. Książka na letnich festiwalach / Edyta Kosik // Bibliotekarz. - 2015, nr 10, s. 23-24.
24. *Lalka* Bolesława Prusa – konkurs czytelniczy / Bernardyna Banaś // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 9, s. 43-44.
25. Ludzie pióra : scenariusz konkursu czytelniczego / Jaśkiewicz Renata // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 9, s. 36-37.
26. Makuszyniada : scenariusz międzyszkolnego konkursu czytelniczego dla uczniów klas III / Magdalena Galińska // Poradnik Bibliotekarza. - 2014, nr 10, s. 40-42.
27. Międzynarodowy Dzień Pisarzy : scenariusz imprezy czytelniczej / Grażyna Kunka // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 1, s. 8-9.

28. Millenium Stiega Larssona : konkurs czytelniczy / Dominika Wiercigroch // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 6, s. 21.
29. Miziołek – to ja! : konkurs czytelniczy / Marzanna Pikul // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 10, s. 20-21.
30. Młodzież czyta dzieciom / Teresa Kasza // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 5, s. 10-11.
31. Najwyższe wieże i dzikie bestie, czyli o czytaniu jak z bajki / Martyna Czeakała, Aleksandra Wieczorek // Bibliotekarz. - 2015, nr 4, s. 23-25.
32. Nie tylko ze szkolnych lektur : konkurs czytelniczy o bohaterach literackich / Dominika Wiercigroch // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 1, s. 17-18.
33. Niezwykła historia Lolka : konkurs czytelniczy / Agnieszka Witwer // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 4, s. 20.
34. Noc z Indianami, czyli czytanie w szkole wieczorową porą / Alicja Maciejewska // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 4, s. 10-12.
35. Noc z piratami : impreza czytelnicza / Alicja Maciejewska // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 4, s. 13-15.
36. Noce z „Jeżycjadą” w bibliotece szkolnej / Dorota Gadzińska, Anna Szewczyk // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 2, s. 16-17.
37. Nocny maraton czytania : popularyzacja książki i czytelnictwa / Joanna Lis // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 1, s. 23-25.
38. Nowe technologie w promocji czytelnictwa / Magdalena Brewczyńska // Biblioteka – Centrum Informacji. - 2016, nr 1, s. 3-5.
39. Piątka z Zakątka : konkurs czytelniczy / Sylwia Dębska // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 1, s. 26-27.
40. Podkarpacki Konkurs Pięknego Czytania / Renata Bąk // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 12, s. 12-13.
41. Poznajemy literaturę europejską : projekt czytelniczy / Grażyna Kunka // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 9, s. 14-15.
42. Promocja czytelnictwa z wykorzystaniem narzędzi TIK / Iwona Kosińska // Biblioteka – Centrum Informacji. - 2016, nr 1, s. 16-17.
43. Przygody Lusi : międzyszkolny konkurs czytelniczy / Wioletta Ludwiczak // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 5, s. 17-18.
44. Przyjazna biblioteka : program zajęć czytelniczych w ramach kampanii społecznej „Cała Polska czyta dzieciom” / Izabela Bajak // Biblioteka w Szkole. - 2008, nr 3, s. 14-16.
45. Ptasie radio – nasze radio : projekt edukacyjny / Joanna Koterba // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 1, s. 20-23.
46. Realizujemy wymagania Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa / Juliusz Wasilewski // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 2, s. 3-4.
47. Sleeveface : sposób na promocję książki w przestrzeni internetowej / Elżbieta Rafińska // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 2, s. 5-9.
48. Sway : nowoczesne prezentacje w popularyzacji czytelnictwa / Magdalena Brewczyńska // Biblioteka – Centrum Informacji. - 2016, nr 1, s. 9-11.
49. Światowy Dzień Poezji : scenariusz warsztatów i imprezy czytelniczej / Grażyna Kunka // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 1, s. 9-11.
50. Święta biblioteczne okazją do promocji bibliotek / Mariola Antczak, Paulina Krzewicka // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 7-8, s. 13-26.
51. Tuwim na walizkach czyli o innowacyjnych działaniach edukacyjnych w bibliotece gminnej i gimnazjalnej w Wicku z okazji roku poety / Magdalena Kubiak // Informator Oświatowy. - 2013, nr 4, s. 13-16.
52. Tydzień czytania w szkole / Dominika Miaz // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 3, s. 8-11.

53. Urodziny w bibliotece – promocja książki i czytelnictwa w rodzinie? / Barbara Pytlos // Bibliotekarz. - 2014, nr 10, s. 21-22.
54. Uwalnianie książek / Joanna Lis // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 2, s. 12-13.
55. W niezwykłym świecie książek : działania popularyzujące czytelnictwo wśród uczniów najmłodszych klas szkoły podstawowej / Justyna Frańczak // Biblioteka w Szkole. - 2006, nr 12, s. 16-18.
56. Wierszynka : program wychowawczo-edukacyjny szkolnego klubu literackiego / Elżbieta Ambroż // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 10, s. 14-17.
57. Zaangażowanie w czytanie, czyli szkolny festiwal czytania / Joanna Minko-Dobrzyńska // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 2, s. 18-19.
58. Zachęcić do czytania i do działania / Mirosława Bogacz // Biblioteka – Centrum Informacji. - 2016, nr 1, s. 18-20.
59. Zasoby biblioteki to nie tylko książki, czyli Noc Muzeów w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Gdańsku / Aleksandra Kirczuk // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 9, s. 30-31.

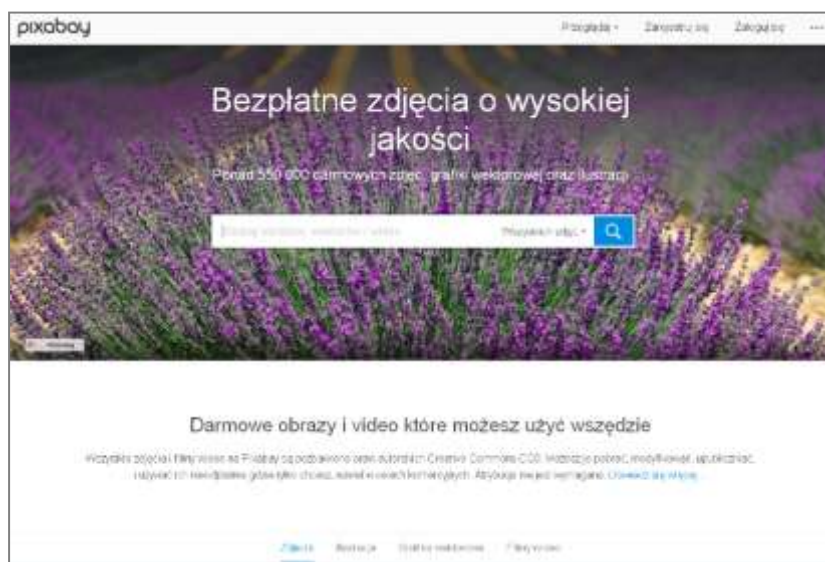
*Opracowała mgr Jolanta Janonis – nauczyciel bibliotekarz,
Wydział Informacyjno-Bibliograficzny PBW w Słupsku.*

SIECIOW@NIE

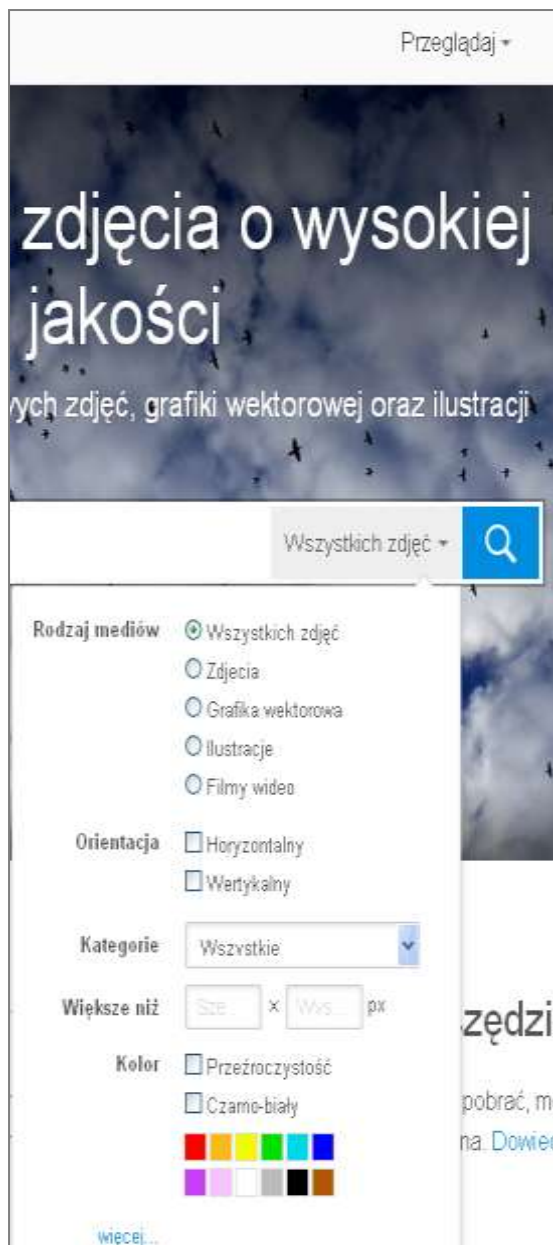
Anna Marcol*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***PIXABAY****BEZPŁATNE MATERIAŁY GRAFICZNE I FILMY BEZ ŻADNYCH OGRANICZEŃ**

Udział naszych zmysłów w percepcji jest nierównomierny. Okazuje się, że aż 87% informacji odbieramy za pomocą kanału wzrokowego! Warto zatem dołączać do różnych materiałów, także edukacyjnych, ilustracje i fotografie, które ułatwią ich odbiór i zapamiętywanie. Skąd je pobierać za darmo? – Z serwisów udostępniających bezpłatne zdjęcia.

Jeden z nich to Pixabay. Gromadzi fotografie, ilustracje, grafikę wektorową i krótkie filmiki. W jego zasobach znajduje się ponad 550 000 darmowych materiałów, które można wykorzystywać nawet w celach komercyjnych, pobierać, modyfikować i upubliczniać. Zostały udostępnione na licencji CC0, co oznacza, że ich autorzy zrzekli się do nich wszelkich praw. Materiały znalezione w serwisie nie wymagają nawet przypisania! Funkcjonują podobnie, jak dzieła w domenie publicznej. Zatem bez obaw można je wykorzystać na stronie internetowej, blogu bibliotecznym czy plakacie. Poniżej znajduje się krótka instrukcja korzystania z Pixabay.

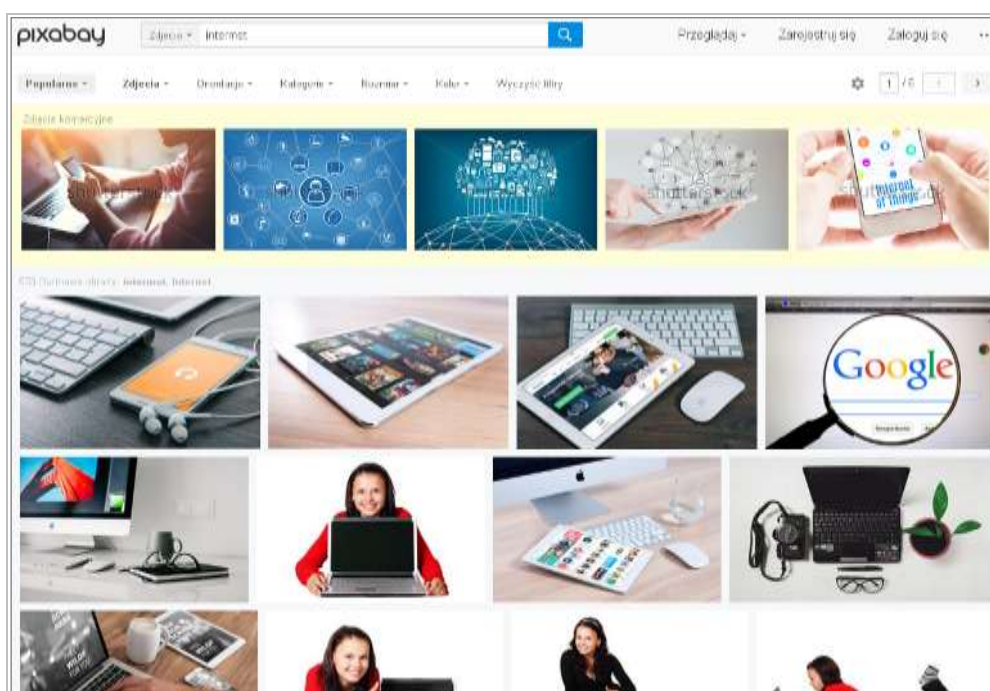
KROK 1: Aby pobrać fotografię z serwisu, należy wejść na stronę <https://pixabay.com/pl/>, na której możemy prowadzić wyszukiwania w języku polskim. Warto zaznaczyć, że materiały graficzne i zdjęcia o wysokiej rozdzielczości mogą pobierać jedynie osoby zarejestrowane i zalogowane w serwisie. Z myślą o niezalogowanych użytkownikach udostępniono pliki w typowych rozmiarach.

KROK 2: Do wyszukiwarki wpisujemy słowo (słowa) kluczowe związane z problematyką materiałów, która nas interesuje. Domyślnie będą przeszukiwane wszystkie kategorie zasobów. Można jednak sprecyzować swoje zapytanie. Przy niebieskim prostokącie z lupą znajduje się strzałka, umożliwiająca określenie: rodzaju mediów, ich orientacji, kategorii tematycznej, rozmiaru i kolorystyki. Te same opcje znajdziemy na pasku **Przeglądaj**. W tym przypadku będziemy wyszukiwać zdjęcia tematycznie związane z Internetem.

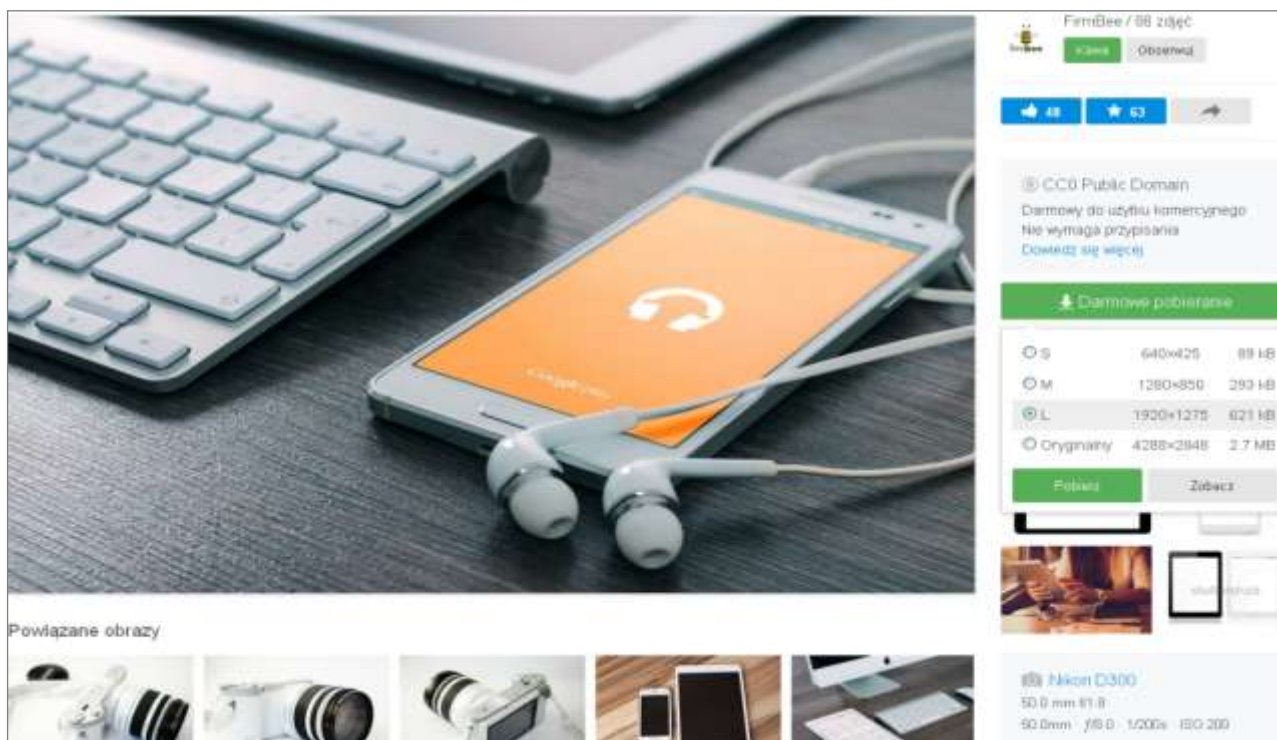

KROK 3: Po wpisaniu do wyszukiwarki słowa „Internet” oraz zaznaczeniu kategorii **Zdjęcia**, system znalazł 6 stron z fotografiami, które odpowiadają na nasze zapytanie. W pierwszej kolejności wyświetliły się te materiały, które cieszą się największą popularnością wśród użytkowników serwisu. Niektóre (tworzone przez profesjonalistów) posiadają znak wodny „Shutterstock”. Oznaczono nim fotografie komercyjne, które są pokazywane w celu sponsorowania serwisu. Zdjęcia pozbawione tego oznaczenia możemy wykorzystać bezpłatnie.

KROK 4: Kiedy otworzymy wybraną fotografię, przeznaczoną do darmowego wykorzystania, pojawi się informacja o licencji CC0. Zielony klawisz umożliwi jej pobranie. Po jego wyborze jesteśmy informowani o rozmiarach zdjęcia (w tym wypadku są to rozmiary: S, M, L i Oryginalny). Z reguły, rozmiary do L możemy pobierać bez logowania. System może od nas zażądać przepisania kodu z obrazka. Po pobraniu fotografii pojawi się sugestia o możliwości zafundowania kawy wolontariuszom tworzącym zasoby Pixabay. Dokonanie wpłaty nie jest konieczne.

Materiał opracowano w lutym 2016 roku.

Opracowała **dr Anna Marcol** – nauczyciel bibliotekarz, PBW w Katowicach.

Anna Marcol

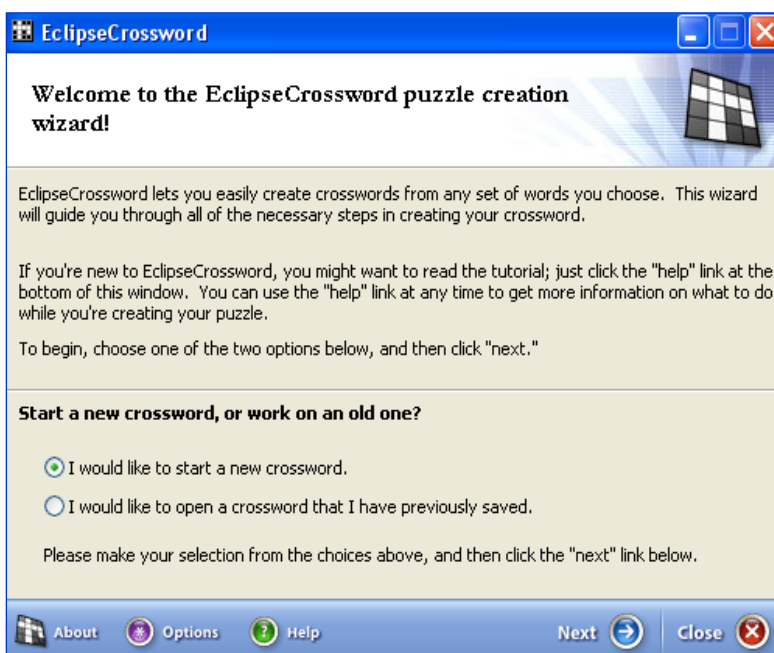
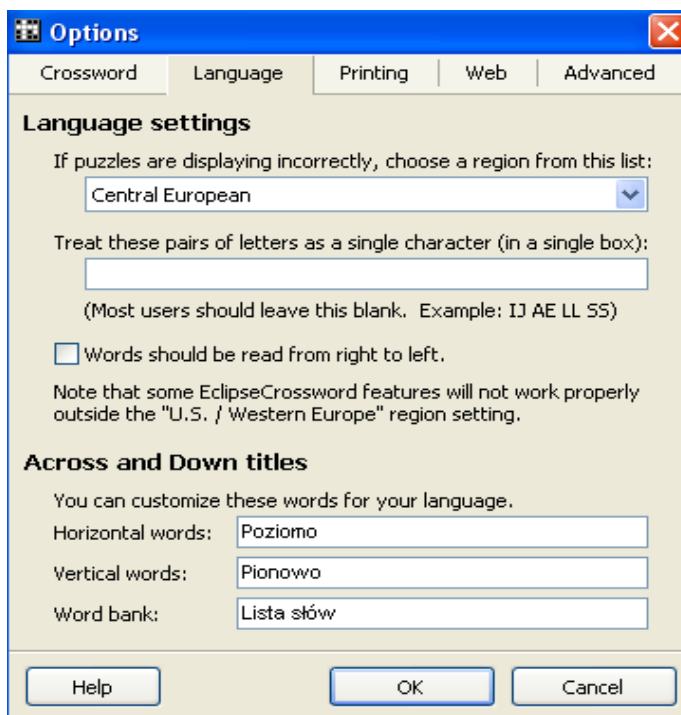
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

TWORZYMY KRZYŻÓWKĘ DO WYDRUKU W PROGRAMIE ECLIPSE CROSSWORD

Eclipse Crossword to bezpłatne narzędzie do tworzenia krzyżówek. Plik instalacyjny programu udostępniono pod adresem <http://www.eclipsecrossword.com/download.aspx>.

Po jego zainstalowaniu na komputerze można przystąpić do tworzenia pierwszej krzyżówki. Wszystkie polecenia i komentarze, pojawiające się na etapie opracowywania ćwiczenia, będą dostępne w języku angielskim.

Po kliknięciu w ikonkę programu, pojawi się pierwsze okno. W jego dolnej części znajduje się klawisz **Options**, który pozwoli zmienić ustawienia języka (**Language**). W tej zakładce można wybrać Europę Centralną (**Central European**) oraz skasować angielskie zwroty, a w ich miejsce wpisać polski tekst: across – poziomo, down – pionowo, word bank – lista słów. Wprowadzone zmiany potwierdzamy przyciskiem **OK**.

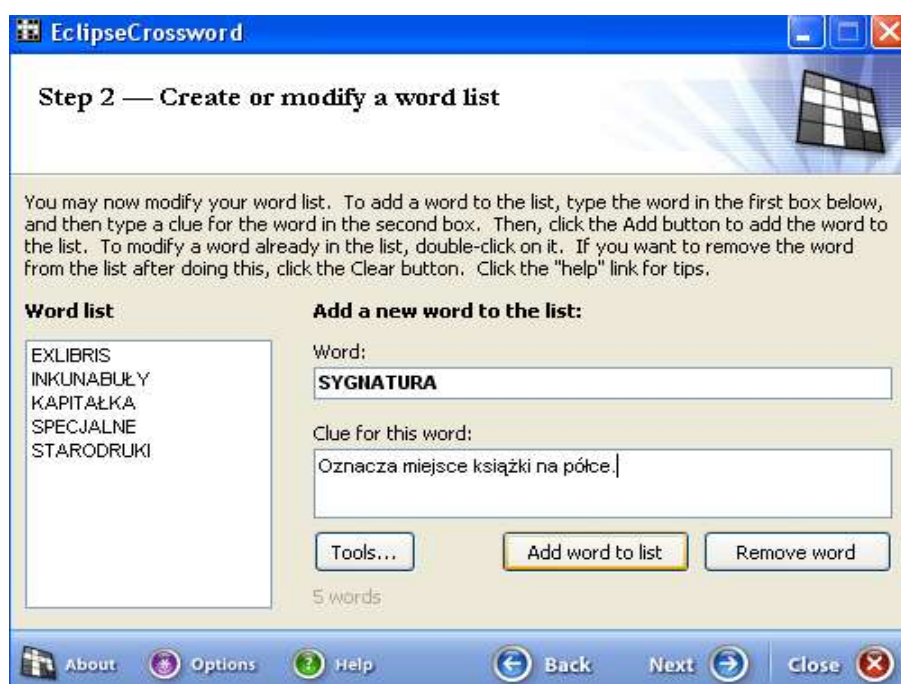

Po powrocie do pierwszego okna określamy, czy będziemy tworzyć krzyżówkę od podstaw (ustawienie domyślne), czy też zamierzamy zmodyfikować wcześniej utworzony plik roboczy. W związku z tym, że takiego pliku jeszcze nie posiadamy, pozostajemy przy pierwszej opcji: **I would like to start a new crossword**, a następnie wybieramy klawisz **Next**.

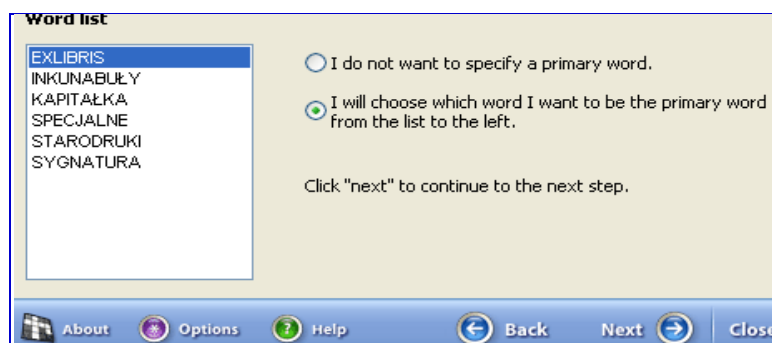
Wówczas pojawi się kolejne okno, za pośrednictwem którego określamy, iż będziemy tworzyć nową listę wyrazów – haseł, które pojawią się w krzyżówce (**Let me create a word list from scratch now**). Jeśli posiadamy już ich gotowe zestawienie lub plik roboczy z zapisaną krzyżówką, możemy wybrać drugą opcję (**I already have a word list or saved**

crossword puzzle that I will use). My skorzystamy z pierwszej możliwości, a następnie klikniemy w przycisk **Next**.

Za pomocą kolejnego okna określamy hasła, które pojawią się w krzyżówce i ich opisy. Do pola **Word** wpisujemy hasło, poniżej (**Clue for this word**) podajemy opis (pytanie). Wprowadzone informacje potwierdzamy klawiszem **Add word to list**. W taki sposób wprowadzamy wszystkie hasła. Te, które zostaną przez nas zatwierdzone, pojawią się po lewej stronie (**Word list**). Zbędne wyrazy, po zaznaczeniu, można usuwać za pomocą klawisza **Remove word**, z kolei w narzędziach (**Tools**) znajdziemy przyciski umożliwiające otwarcie listy, jej zapisanie oraz wyczyszczenie. Kiedy lista jest gotowa, klikamy w klawisz **Next**, a następnie ją zapisujemy, np. jako **krzyzowka.ewl**. Warto zauważyć, że na poszczególnych etapach tworzenia krzyżówki można się także cofać – taką możliwość stwarza klawisz **Back**.

W następnym kroku określamy, czy któreś z wprowadzonych haseł ma być wyeksponowane (druga opcja), czy też nie (pierwszy wariant). Wystarczy zaznaczyć wybrane słowo, aby program wybrał drugie polecenie. Niestety, nie spowoduje to, że krzyżówka będzie posiadała centralne hasło w środku – takiej możliwości nie przewidziano. Do następnego okna przechodzimy za pomocą klawisza **Next**.

Umożliwi ono wprowadzenie nazwy krzyżówki (**Name of this crossword**). Poniżej można także podać swoje imię i nazwisko (jeśli chcemy podkreślić nasze prawa autorskie do jej treści) oraz pozostawić ustawioną datę.

EclipseCrossword

Step 4 — Name this crossword

What would you like to call this crossword puzzle?

You may give this crossword puzzle a name. This name will be printed along with the crossword and clues. If you do not want to name this crossword, leave the box below blank. After you are finished, click the "next" link below.

Name of this crossword:

Would you like to put your name on this puzzle?

This section is optional. If you want, you can add your name to the puzzle, and your name will be shown with the printed puzzle and web pages you save. You can also add copyright date information to the puzzle for your reference, but it will not be printed.

Your name:

Copyright information:

About Options Help Back Next Close

W następnym kroku ustalamy wielkość siatki. Możemy zaakceptować domyślne ustawienia lub zaproponować własne.

EclipseCrossword

Step 5 — Define crossword size

How big would you like the puzzle to be?

You may choose how large the generated crossword puzzle should be. Type the maximum width and height of the crossword puzzle in the boxes below. (The resulting puzzle may be smaller than this size, but never larger.)

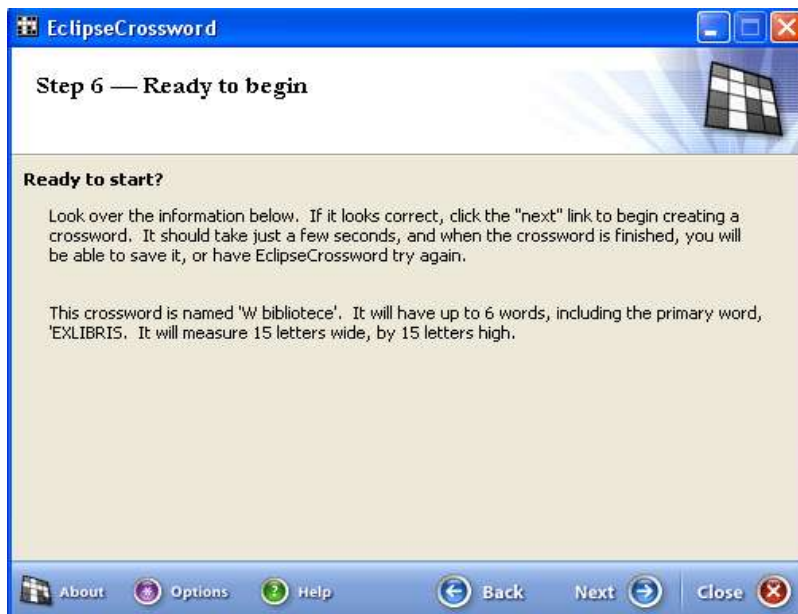
This crossword puzzle must be at least 10 letters square.

I want the crossword puzzle to be letters wide, by letters tall.

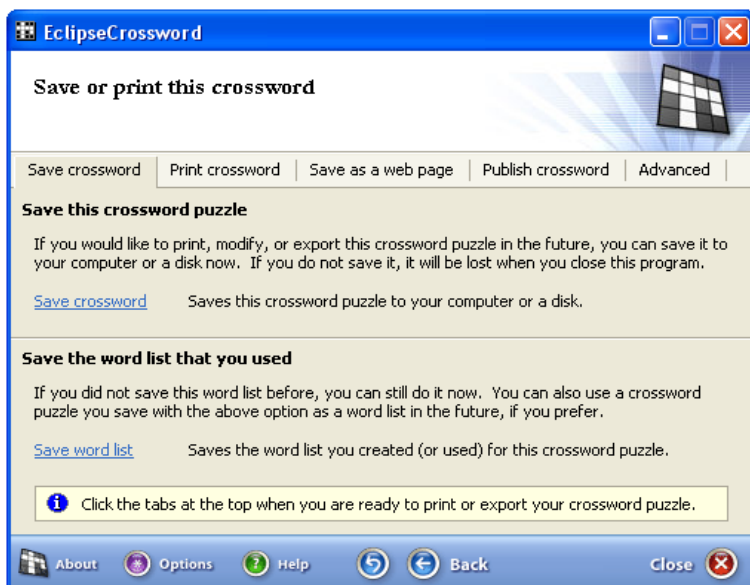
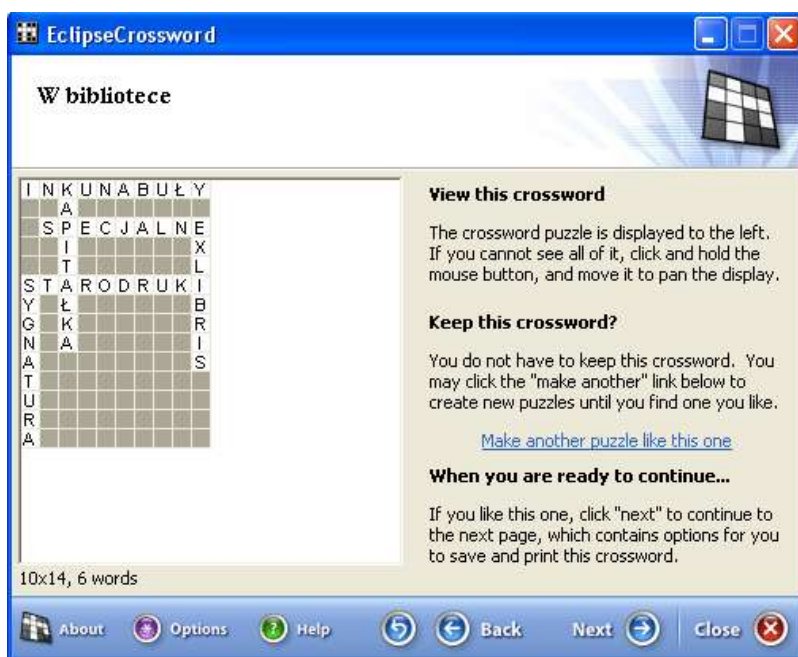
Once you are satisfied, click the "next" link below.

About Options Help Back Next Close

Kolejne okno przygotowuje nas do zapisania krzyżówki. Podaje ustalenia, które zostały określone w poprzednich krokach.

Po kliknięciu w klawisz **Next** możemy obejrzeć, jak zostały rozłożone hasła. Jeżeli chcemy przejrzeć inne propozycje wyglądu krzyżówki, wystarczy kliknąć w niebieski link **Make another puzzle like this one**. Po wyborze odpowiedniego układu przechodzimy do kolejnego okna (**Next**).

W tym miejscu możemy zapisać projekt krzyżówki (niebieski link **Save crossword**). Z tego poziomu można ją także wydrukować (**Print crossword**), zapisać jako stronę internetową (**Save as a web page**), zachować w wersji nadającej się do publikacji – **Publish crossword** (np. w szkolnej gazecie) lub skorzystać z opcji dla zaawansowanych użytkowników (**Advanced**). W tym oknie zapisujemy także listę haseł (jeżeli nie zrobiliśmy tego wcześniej) – niebieski link **Save word list**.

Przystępując do wydruku krzyżówki (**Print crossword**), można określić jego zawartość. Domyślne ustawienia umożliwią nam wydrukowanie uzupełnionej krzyżówki z pytaniami. Jeśli chcemy otrzymać wydruk przeznaczony do wypełnienia przez uczniów, należy zaznaczyć opcje **Empty puzzle grid** oraz **Clues**. W tym miejscu możemy również określić liczbę kopii, którą chcemy otrzymać. Po kliknięciu w polecenie **Print everything checked above** (niebieski link), przystępujemy do wydruku ćwiczenia.

Answer key	Empty puzzle
☐ Puzzle grid with answers	☒ Empty puzzle grid
☐ List of clues with answers	☐ Word bank
	☒ Clues

[Print everything checked above](#) Copies:

About
 Options
 Help
 Back
 Close

W bibliotece

EclipseCrossword.com

Pozłomo

1. Pierwsze druki, które ukazały się do 31 grudnia 1500 roku.
3. Zbiory biblioteczne, które z różnych powodów wymagają innego traktowania niż zwykłe druki.
5. Dokumenty drukowane z okresu od wynalezienia druku do końca XVIII wieku.

Pionowo

2. Rodzaj tkaniny introligatorskiej w postaci taśmki, naklejany na oba końce wkładu (grzbietu) książki.
4. Znak własnościowy książki.
5. Oznacza miejsce książki na półce.

Efekt, który uzyskamy, będzie taki, jak na ilustracji.

Opracowała **dr Anna Marcol** – nauczyciel bibliotekarz, PBW w Katowicach.

REGIONALIA

Anna Knaś*Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach***95 ROCZNICA III POWSTANIA ŚLĄSKIEGO
JAK GÓRNY ŚLĄSK WALCZYŁ O POWRÓT DO POLSKI**

Droga Górnego Śląska do wolnej Polski była długa i wyboista. Ludność śląska, od XIV wieku zamieszkująca poza granicami państwa polskiego, o przynależność do niepodległej i odrodzonej Rzeczypospolitej musiała walczyć w trzech powstaniach, a także w plebiscycie. Ten olbrzymi wysiłek, okupiony krwią, zakończył się zwycięstwem i w październiku 1921 roku tzw. Rada Ambasadorów przyłączyła część Górnego Śląska do Polski.

Śląsk od XIV wieku znajdował się poza granicami polskiego państwa – najpierw w Koronie Czeskiej, następnie w rękach Austriaków, a w XVIII wieku trafił do Królestwa Pruskiego. W XIX wieku w powolnym tempie zaczęła się odradzać na Górnym Śląsku polska świadomość narodowa. Zakończenie I wojny światowej oraz powstanie niepodległego państwa polskiego dawało nadzieje polskiej ludności zamieszkującej tereny Górnego Śląska w państwie pruskim. Trudna sytuacja polityczna i gospodarcza Rzeszy Niemieckiej pozwala sądzić, iż odłączenie się dotychczasowego organizmu państwowego i przyłączenie do wprawdzie słabej, ale już niepodległej Rzeczypospolitej, będzie sprawą dość łatwą. Pogarszający się status materialny polskiej ludności dodatkowo wspierał ferment panujący na Górnym Śląsku.

28 czerwca 1919 roku w Wersalu doszło do podpisania traktatu pokojowego, na mocy którego państwo niemieckie utraciło na rzecz Polski Wielkopolskę oraz Pomorze Gdańskie. Gdańsk stawał się wolnym miastem, natomiast na terenie Warmii i Mazur oraz właśnie Górnego Śląska miał zostać przeprowadzony plebiscyt, decydujący o przynależności państwowej. Nie była to decyzja zadowalająca mieszkańców tych terenów. W związku z tym, sytuacja na Górnym Śląsku stawała się coraz trudniejsza. Niemcy rozpoczęli szeroko zakrojoną akcję, mającą na celu utrzymanie Górnego Śląska przy Prusach. Wszystkie te czynniki wpłynęły na decyzję o rozpoczęciu powstania, którą podjął Sztab Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska. Powstanie wybuchło 17 sierpnia 1919 roku najpierw na terenie powiatu pszczyńskiego, a następnie rozszerzyło się również na powiat katowicki. Niestety, chaos organizacyjny panujący po stronie wojsk powstańczych spowodował, iż ten zryw zakończył się klęską. Od stycznia 1920 roku na terenie Górnego Śląska zaczęły obowiązywać ustalenia Traktatu Wersalskiego i od 11 lutego 1920 władzę stanowiła Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa, z francuskim generałem Henri Le Rondem na czele. Nie zmniejszyło to jednak napięcia występującego między polskimi a niemieckimi mieszkańcami Śląska. Niemieckie bojówki atakowały polską ludność, w tym również siedzibę Polskiego Komisarjatu Plebiscytowego.

W takiej atmosferze z nocy 19 sierpnia na 20 sierpnia 1920 roku wybuchło II powstanie śląskie. Walki toczyły się równolegle na terenach powiatów: pszczyńskim, rybnickim, katowickim, lublinieckim, tarnogórskim, toszecko-gliwickim i zabrskim. Powstanie zakończyła Międzysojusznicza Komisja, ale najważniejszy cel, jakim było wycofanie policji niemieckiej został osiągnięty.

Wspomniany już plebiscyt na Górnym Śląsku odbył się 20 marca 1920 roku. Prawidłowy przebieg mieli zagwarantować alianci i polsko-niemiecka policja plebiscytowa (APO). Uprawnione do głosowania były 1221274 osoby, które przed 1 stycznia 1921 roku ukończyły 20 lat i urodziły się na terenie plebiscytowym, ale nie musiały w chwili plebiscytu tutaj zamieszkiwać. Z Polski przyjechało zaledwie 10000 osób, natomiast z Niemiec około 200000. Ostatecznie w głosowaniu wzięło udział 1190637 osób. Za Polską zagłosowało 479365 Ślązaków (40,3%), a za Niemcami 707393 (59,4%). Choć według traktatu wersalskiego plebiscyt miał być rozstrzygnięty w poszczególnych gminach, alianci nie byli w stanie osiągnąć zgody w sprawie podziału terenu między Polską a Niemcami. W związku z tym, Międzysojusznicza Komisja przekazała Lidze Narodów dwa projekty podziału Górnego Śląska: jeden – przyznający tereny przemysłowe Niemcom, drugi – przyznający ten sam obszar Polsce. Pokłosiem przegranego plebiscytu była decyzja o wybuchu III powstania, podjęta przez Wojciecha Korfanteo. Działania zbrojne rozpoczęły się w nocy z 2 na 3 maja 1921 roku akcją wysadzenia dziewięciu mostów kolejowych, co miało uniemożliwić dotarcie na tereny plebiscytowe posiłków wojsk niemieckich. Całością akcji zbrojnych dowodziła Naczelna Komenda Wojsk Powstańczych z płk Maciejem Mielżyńskim. Przebieg tego powstania można podzielić na cztery zasadnicze fazy:

- 3-10 maja – powstańcy opanowują tereny określone „linią Korfanteo” (wschodnie powiaty Górnego Śląska razem z całym okręgiem przemysłowym);
- 11-20 maja – powstańcy umacniają się na zdobytych obszarach;
- 21 maja – 6 czerwca – kontratak wojsk niemieckich, krwawe walki zwłaszcza bitwa o Górę Św. Anny (między 21 a 27 maja);
- 7-24 czerwca – zawieszenie walk powstańczych i rozpoczęcie pertraktacji rozejmowych; rozmowy prowadzono przy mediacji wojsk alianckich.

25 czerwca 1921 roku podpisano rozejm w Błotnicy Strzeleckiej, na mocy którego jednostki polskie i niemieckie musiały wycofać się z terenu plebiscytowego (28 czerwca do 5 lipca 1921 roku). Trudno ocenić, czy powstanie zakończyło się pełnym zwycięstwem. Bez wątplenia nie było zwycięstwa militarnego, jednak powstańcze zrywy spowodowały zmianę decyzji państw alianckich w sprawie podziału Górnego Śląska. 20 października 1921 roku tzw. Rada Ambasadorów przyznała Polsce 29% obszaru plebiscytowego (3,2 tys. km², część bardziej uprzemysłowiona), zamieszkanego przez 46% ludności polskiej (996 tys.). Przyznanie Polsce części Górnego Śląska z Katowicami, Królewską Hutą (obecnie miasto Chorzów) i Rybnikiem stanowiło olbrzymi sukces polskiej dyplomacji oraz czynu zbrojnego.

W czerwcu 1922 roku na Śląsk wkroczyły wojska polskie dowodzone przez gen. Stanisława Szeptyckiego, a w lipcu tego roku odbyły się oficjalne uroczystości związane z powrotem Górnego Śląska do Macierzy.

Mgr Anna Knaś – doktorantka Instytutu Historii, UŚ w Katowicach.

Barbara Michałek*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***POWSTANIA ŚLĄSKIE 1919-1921****ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE OPRACOWANE NA PODSTAWIE ZBIORÓW
WŁASNYCH PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ IM. JÓZEFA LOMPY W KATOWICACH****KSIĄŻKI I ICH FRAGMENTY**

1. 1 PUŁK strzelców bytomskich : wspomnienia i dokumenty / Edward Hanke. - Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1968. - 36, [3] s. ; 23 cm.
2. ENCYKLOPEDIA powstań śląskich / zespół red. Franciszek Hawranek [i in.]. - Opole : Instytut Śląski, 1982. - 719, [1] s., [16] s. tabl., [1] k. mapa : il., mapy, portr., tab. ; 30 cm.
3. GENERAL Henri Le Rond : w 75 rocznicę III Powstania Śląskiego / Jadwiga Lipońska-Sajdak. - Katowice : Muzeum Historii Katowic, 1996. - [32] s. : fot. ; 21 cm. - ISBN 83-902355-4-4.
4. GODZINA druga : walki pod Górą św. Anny w czasie trzeciego powstania na Górnym Śląsku w 1921 r. : wspomnienia uczestników. - Warszawa : Książka i Wiedza, 1959. - 190, [2] s. ; 20 cm.
5. GÓRA Św. Anny / Ryszard Hajduk ; [oprac. graf. Jerzy Treutler]. - Warszawa : Nasza Księgarnia, 1983. - 73, [3] s. : fot. ; 26 cm. - ISBN 83-10-08016-6 . - ISBN 83-10-08049-2.
6. GÓRNOŚLĄSKI plebiscyt z roku 1921 oraz udział w nim duchowieństwa katolickiego / Michał Lewek. - Chorzów : Wydawnictwo Głosu Śląsko-Dąbrowskiego, 1991. - 87 s. ; 21 cm.
7. INSTYTUCJE życia literackiego Warszawy wobec powstań i plebiscytu na Górnym Śląsku w latach 1919-1921 / Jerzy Reizes-Dzieduszycki. - Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1994. - 191 s. ; 24 cm. - (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; nr 1452). - ISBN 83-226-0572-2.
8. INSURGENCI : opowiadania o powstaniach śląskich / wyboru dokonał i wstępem opatrzył Bolesław Lubosz. - Katowice : Śląsk, 1980. - 302, [2] s. ; 20 cm. - ISBN 83-216-0126-X.
9. INSURGENCI i politycy / Jan Przewłocki. - Katowice : Śląsk, 1982. - 201, [3] s. ; 21 cm.- ISBN 83-216-0273-8.
10. JAK starka swego Zeflika na powstanie wysłała : ludowe opowieści powstańcze / oprac. Janina Hajduk-Nijakowska, Teresa Smolińska. - Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1989. - 273, [2] s. : fot. ; 21 cm. - ISBN 83-7008-092-8.
11. KOMENDANT "Rakoczy" / Henryka Wolna. - Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1985. - 172 s., [12] k. tabl. ; 20 cm. - ISBN 83-11-07166-7.
12. KRAKÓW wobec powstań śląskich i plebiscytu / Jan Pachonński. - Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1981. - 197, [2] s., [24] k. tabl. : il., mapy ; 24 cm. - ISBN 83-01-03482-3.
13. KRONIKA powstań śląskich 1919-1921 / Marian Anusiewicz, Mieczysław Wrzosek. - Warszawa : Książka i Wiedza, 1980. - 256, [4] s., [40] s. tabl. : fot. ; 21 cm.
14. KSIĘGA poległych w powstaniach śląskich 1919-1920-1921 / Muzeum Śląskie. - Katowice : Muzeum Śląskie, 2005. - 146 s. ; 27 cm. - (Seria Reprinty / Muzeum Śląskie w Katowicach). - ISBN 83-87455-54-7.
15. LOSY powstańców śląskich w latach okupacji hitlerowskiej / Andrzej Szefer. - Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1970. - 261, [2] s., [1] k. tabl. : il. ; 23 cm. - (Zeszyty Naukowe / Śląski Instytut Naukowy ; nr 29).

16. LUDZIE tej ziemi / Józef Musioł. - [Wyd. 2 popr. i uzupełn.]. - Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1980. - 307, [4] s., [16] k. tabl. : il., portr. ; 20 cm. - ISBN 83-11-06511-X.
17. PLEBISCYT i powstania śląskie / Jan Przewłocki. - Katowice : Muzeum Śląskie, 1986. - Katowice : Muzeum Śląskie, 1986. - 16 s. ; 21 cm. - (Wszechnica Muzeum Śląskiego).
18. PLEBISCYT i powstania śląskie / Jan Wyglenda. - Wyd. 2 popr. i uzupełn. - Opole : Instytut Śląski, 1966. - 263, [1] s., [3] tabl. skł. : il., mapy ; 23 cm. - (Wydawnictwa Instytutu Śląskiego).
19. POLSKIE działania specjalne na Górnym Śląsku 1919-1921 / Zyta Zarzycka. - Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1989. - 232 s., 12 tabl. ; 21 cm. - ISBN 83-11-07583-2.
20. POWSTANIA śląskie / Tadeusz Jędruszcak. - Wyd. 2 popr. i uzupełn. - Katowice : Śląsk, 1966. - 84 s. : fot., mapy ; 21 cm.
21. POWSTANIA śląskie 1919, 1920, 1921 : przewodnik po miejscowościach / Aleksandra Goniewicz. - Katowice : Centrum Dziedzictwa Kulturowego Górnego Śląska, 2001. - 144 s. : fot. ; 15 cm. - ISBN 83-85871-23-3.
22. POWSTAŃCY śląscy, żołnierze wielkiej sprawy : przywódcy narodu o powstaniach śląskich. - Opole : Instytut Śląski, 1976. - 70, [2] s. : il., portr. ; 20 x 21 cm.
23. POWSTAŃCZY apel / Wilhelm Szewczyk ; oprac. graf. Tadeusz Grabowski. - Katowice : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1981. - [72] s. : fot. ; 21 x 21 cm.
24. POWSTAŃCZY szlak : rozważania powstańcze / Jerzy Ziętek. - Katowice : Związek Weteranów Powstań Śląskich, 1946. - 40 s. : il. ; 21 cm.
25. SĄDY polowe w III powstaniu śląskim / Józef Musioł. - Katowice : Śląsk, 1978. - 191, [3] s., [9] k. tabl. : il., portr., tab. ; 21 cm.
26. SPÓR o kierunek działań narodowych na Górnym Śląsku : 1918-1921 / Aleksander Kwiatek. - Opole : Instytut Śląski, 1991. - 225 s. ; 24 cm.
27. ŚLĄSKIE pieśni powstańcze / zebrał i oprac. Adolf Dygacz. - Katowice : Śląsk, 1958. - 78, [2] s. : nuty, rys. ; 21 cm.
28. TEMIDA w III powstaniu śląskim / Józef Musioł. - Wyd. 2 uzupełn. - Katowice : Muzeum Śląskie, 2001. - 190 s., [8] s. tabl. : fot. ; 21 cm. - ISBN 83-87455-81-4.
29. TRZECIE Powstanie Śląskie / Kazimierz Popiołek. - Katowice : Śląsk, 1971. - 84, [4] s. : il. ; 18 cm.
30. TRZECIE powstanie śląskie : rok 1921 / Włodzimierz Dąbrowski. - Londyn : Odnova, 1973. - 227 s. ; 18 cm.
31. TRZECIE powstanie śląskie 1921 : geneza i przebieg działań bojowych / Wacław Ryżewski. - Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1977. - 467, [1] s., [21] k. tabl. : il., mapy, portr., tab. ; 25 cm.
32. WOJNY o granice Polski Odrodzonej : 1918-1921 / Mieczysław Wrzosek. - Warszawa : Wiedza Powszechna, 1992. - 376, [4] s., [8] s. tab. : mapy ; 21 cm. - (Biblioteczka Wiedzy Historycznej). - ISBN 83-214-0752-8.
33. WSZECHNICA Górnośląska. 14, Obraz powstań śląskich w sztuce / Związek Górnośląski ; Sejmik Samorządowy Województwa Katowickiego. - Katowice : Związek Górnośląski, 1996. - 86, [2] s. ; 21 cm. - ISBN 83-901368-5-6.
34. ZADANIA życiowe członkiń Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża w czasie powstań śląskich / Grażyna Kempa // W: PARTNERKA, matka, opiekunka : status kobiety w dziejach nowożytnych od XVI do XX wieku / pod red. Krzysztofa Jakubiaka. - Bydgoszcz : Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 2000. - S. 377-382.
35. ZANIM wybuchło III powstanie śląskie : materiały z sesji naukowych zorganizowanych w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu w dniach 9 czerwca 1989 i 20 czerwca 1990 r. w 70. rocznicę I i II powstania śląskiego : praca zbiorowa / red. Zbigniew Kapąła, Jan Przewłocki. - Bytom : Muzeum Górnośląskie, 1991. - 123, [2] s. ; 24 cm.

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

1. AKCJA pod Opolem [powstania śląskie] / Tadeusz Puszczyński // Śląsk. - 2011, nr 5, s. 28-31.
2. DNI walki i rozstrzygnięć : wybuch i przebieg III powstania śląskiego : (3 maja – 5 lipca 1921 roku) / Paweł Parys // Śląsk. - 2011, nr 5, s. 34-39.
3. DO Ciebie, Polsko, wracamy : obraz powstań śląskich w literaturze polskiej / Katarzyna Tałuc // Śląsk. - 2011, nr 6, s. 30-35.
4. DOWÓDCY powstań śląskich o powstaniach / Edward Długajczyk // Śląsk. - 2006, nr 5, s. 38-41.
5. DYKTATOR Korfanty / Jan F. Lewandowski // Śląsk. - 2011, nr 5, s. 44-47.
6. ENCYKLOPEDIA powstań śląskich : dokument epoki – czy potrzeba współczesnych? / Michał Lis // Śląsk. - 2008, nr 5, s. 26-29.
7. JAK śląski Dawid pokonał niemieckiego Goliata [powstania śląskie] / Henryk Szczepański // Śląsk. - 2011, nr 5, s. 4-5.
8. KALENDARIUM powstań śląskich i działań niepodległościowych / oprac. Barbara Szmatoch // Śląsk. - 2011, nr 5, s. 6-8.
9. LEKARKI batalionowe w trzecim powstaniu śląskim w 1921 roku / Krzysztof Brożek // Śląsk. - 2012, nr 11, s. 14-17.
10. NA powstańczą nutę / teksty Tadeusza Kijonki z "Pozłacanego warkocza" Katarzyny Gaertner // Śląsk. - 2011, nr 6, s. 36-37.
11. NIEMCY czy Polska? : obraz powstań śląskich w piśmiennictwie niemieckim / Grażyna Barbara Szewczyk // Śląsk. - 2011, nr 6, s. 38-41.
12. ODSUNIĘTA pamięć : o należne miejsce powstań śląskich i plebiscytu w dziedzictwie historycznym regionu [tekst wystąpienia na konferencję "Deficyty badań śląskoznawczych"] / Edward Długajczyk // Śląsk. - 2009, nr 2, s. 58-59.
13. POCIĄG pancerny "Kabicz" i jego dowódca / Janusz Niemczuk // Śląsk. - 2013, nr 5, s. 14-15.
14. POMNIKI Powstań Śląskich / Irma Kozina // Śląsk. - 2011, nr 6, s. 63-64.
15. POWSTANIA na taśmie filmowej / Jan F. Lewandowski // Śląsk. - 2011, nr 8, s. 48-51.
16. POWSTANIA śląskie – temat aktualny / B.W. // Śląsk. - 2006, nr 6, s. 53.
17. POWSTANIA śląskie w literaturze / Józef Górdziałek // 2006, nr 5, s. 32-35.
18. POWSTANIA śląskie w obchodach jubileuszu 90-lecia / Michał Lis // Śląsk. - 2012, nr 5, s. 20-24.
19. POWSTAŃCZE pamiątki / Michał Mackiewicz // Mówią Wieki. - 2011, nr 8, s. 42-46.
20. SKRZYDŁA i pamięć [Pomnik Powstańców Śląskich] / Tadeusz Kijonka // Śląsk. - 2012, nr 6, s. 6-7.
21. STOLICA a powstania śląskie / Jan Cofała // Śląsk. - 2008, nr 6, s. 16-19.
22. ŚLĄSKA elita niepodległościowa / Zdzisław Janeczek // Śląsk. - 2011, nr 5, s. 54-58.
23. TEMIDA w III powstaniu śląskim / Józef Musioł // Śląsk. - 2011, nr 7, s. 22-25.
24. WROGOŚĆ czy pozorna neutralność : Czesi i politycy czescy wobec Górnego Śląska w dobie powstań / Joanna Januszevska-Jurkiewicz // Śląsk. - 2012, nr 5, s. 46-47.
25. ŻANDARMERIA wojsk powstańczych w okresie III powstania śląskiego / Zbigniew Gołasz // CzasyPismo. - 2015, nr 2, s. 132-138.

*Opracowała mgr **Barbara Michalek** – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Wydziału Informacji Bibliograficznej, PBW w Katowicach.*

Tatiana Swiridowa*Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie*

HISTORIA SZKOLNICTWA W JAWORZNIE

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE OPRACOWANE NA PODSTAWIE ZBIORÓW WŁASNYCH MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W JAWORZNIE

KSIAŻKI

1. 25 lat Liceum Ogólnokształcącego w Jaworznie / oprac. graf. Jan Maniecki ; red. Alicja Rosa. - Jaworzno : I Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki, 1970.
2. 50 lat I Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Jaworznie / oprac. Leszek Leś ; red. Barbara Stankiewicz. - Jaworzno : I Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki, 1995.
3. DZIESIĘĆ lat "Siódemki" : z dziejów dzisiejszej Szkoły Podstawowej nr 7 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Jaworznie / Paweł Kuzia. - Jaworzno : Szkoła Podstawowa nr 7, 2003.
4. HISTORIA szkolnej edukacji w Jaworznie do 1945 roku / Maria Leś-Runicka. - Jaworzno : Muzeum Miasta Jaworzna, 2004.
5. II Liceum Ogólnokształcące Jaworzno : jubileusz 1986-2001 / [aut. Zuzanna Jamróz i in.]. - Jaworzno : II Liceum Ogólnokształcące w Jaworznie, [2001].
6. KSIĘGA pamiątkowa : 45 lat Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 / red. Ewa Uchalc [i in.]. - Jaworzno : Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 5 w Jaworznie, cop. 2010.
7. NAUCZYLI mnie mnóstwo mądrości : jubileusz 35-lecia Szkoły Podstawowej Nr 16 im. Konstytucji 3 Maja w Jaworznie / zespół red. Ewa Ryba ; oprac. graf. Rafał Soból. - Jaworzno : Szkoła Podstawowa Nr 16 im. Konstytucji 3 Maja w Jaworznie, 2007.
8. WSPOMNIENIA kredą pisane : jubileusz 50-lecia Szkoły Podstawowej nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Jaworznie / oprac. Elwira Soból. - Jaworzno : Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Jaworznie, 2006.
9. XX lat Zespołu Szkół Zawodowych PKE SA Elektrowni "Jaworzno III" / [red. Stanisław Proksa]. - Jaworzno : Zespół Szkół Zawodowych PKE SA Elektrowni Jaworzno III, [2005].

ARTYKUŁY Z CZASOPISM I FRAGMENTY KSIĄŻEK

1. 40-lecie Szkoły Podstawowej nr 22 w Jeleniu / IW // Co Tydzień. - 2005, nr 52, s.16.
2. 50 lat Technikum Górniczego / Magdalena Esmund // Co Tydzień. - 2008, nr 44, s. 15.
3. ANALFABETYZM w Jaworznie / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 38) // Co Tydzień. - 2004, nr 24, s. 21.
4. BUDOWA nowych szkół / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 9) // Co Tydzień. - 2003, nr 47, s. 21.
5. BUDOWNICTWO szkolne / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 24) // Co Tydzień. - 2004, nr 10, s. 21.
6. BUDYNKI szkolne / Maria Leś-Runicka. - (Nasze zabytki ; [Cz. 7]) // Co Tydzień. - 2013, nr 43, s. 28.
7. CESARSKO-Królewska konferencja / Stanisław Garlicki // Co Tydzień. - 1994, nr 43, s. 15.
8. CZTERDZIEŚCI lat minęło / Grono Pedagogiczne // Co Tydzień. - 2005, nr 46, s. 15.

9. DYREKTOROM kopalń nie zależy / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 37) // Co Tydzień. - 2004, nr 23, s. 21.
10. DZIAŁALNOŚĆ szkolna / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 35) // Co Tydzień. - 2004, nr 21, s. 21.
11. DZIARSKA czterdziestka / KO // Tydzień w Jaworznie. - 2005, nr 50, s. 16.
12. ENTUZJAZM tworzenia / G.H. - (Historia szkół społecznych MTO ; Cz.1) // Co Tydzień. - 2001, nr 34, s. 18.
13. FINANSOWE bolączki / Aleksandra Kucap. - (Historia szkół społecznych MTO ; Cz. 4 A) // Co Tydzień. - 2001, nr 39, s. 18.
14. FREKWENCJA szkolna / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 13-14) // Co Tydzień. - 2003, nr 51, s. 21 ; nr 52, s. 21.
15. GALICYJSKA autonomia / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 17) // Co Tydzień. - 2004, nr 5, s. 17.
16. GALICYJSKA autonomia. Cz. 1-3 / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 19-21) // Co Tydzień. - 2004 nr 5, s. 17 ; nr 6, s. 17 ; nr 7, s. 17.
17. GALICYJSKI nauczyciel / Maria Leś-Runicka. - (Nasze korzenie ; Cz. 9) // Co Tydzień. - 2003, nr 1, s. 17. - c.d. numeracji cyklu z roku 2002.
18. GERMANIZACJA czy dyskryminacja? / Maria Runicka // Co Tydzień. - 1998, nr 19, s. 7.
19. GROMADA uczniowska / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 34) // Co Tydzień. - 2004, nr 20, s. 21.
20. HISTORIA matur w Jaworznie / RK // Tydzień w Jaworznie. - 2001, nr 23, s. 4.
21. HISTORIA najstarszych szkół. [Cz. 1-4] / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 45-48) // Co Tydzień. - 2004, nr 31, s. 21 ; nr 32, s. 21 ; nr 33, s. 21 ; nr 34, s. 21.
22. HISTORIA szkoły parafialnej / Maria Leś-Runicka // W: HISTORIA Jaworzna do 1795 roku / Maria Leś-Runicka. – Jaworzno ; Muzeum Miasta Jaworzna, 2011. - s. 179-189.
23. HISTORIA szkoły z ul. Darwina. [Cz. 1-7.] - (Historia szkoły z ul. Darwina) // Co Tydzień. - 2014, nr 8, s. 17 ; nr 9, s. 21 ; nr 10, s. 19 ; nr 11, s. 19 ; nr 12, s. 19 ; nr 13, s. 19 ; nr 14, s. 19.
24. JAWORZNICKIE szkoły w okresie Galicji. Cz. 1-2 / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 22-23) // Co Tydzień. - 2004, nr 8, s. 21 ; nr 9, s. 21.
25. JEST taka szkoła / Gawędziarz. - (VIII wieków Jaworzna) // Gwarek. - 1978, nr 9, s. 5.
26. KADRA nauczycielska / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; [Cz. 10-11] // Co Tydzień. - 2003, nr 48, s. 21 ; nr 49, s. 21.
27. LATA szkolne / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 12) // Co Tydzień. - 2003, nr 50, s. 21.
28. LICZEBNOŚĆ uczniów / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 27) // Co Tydzień. - 2004, nr 13, s. 21.
29. MIEJSCOWOŚĆ ta na nową szkołę zasługuje / Maria Runicka // Co Tydzień. - 1998, nr 21, s. 7.
30. NASZA szkoła / Maria Leś-Runicka. - (Z przeszłości Jaworzna ; [Cz. 32]) // Co Tydzień. - 2001, nr 36, s.17.
31. NAUCZYCIEL ludowy w C.K. Galicji / Maria Leś-Runicka // Co Tydzień. - 1998, nr 8, s. 7.
32. NAUCZYCIELE / Gawędziarz. - (VIII wieków Jaworzna) // Gwarek. - 1977, nr 9, s. 5.
33. NAUCZYCIELSKIE klany. Cz. 1-2 / Maria Leś-Runicka. - (Jaworznicki Słownik Biograficzny ; [Cz. 19-20]) // Co Tydzień. - 2012, nr 35, s. 22 ; nr 36, s. 22.
34. NAUKA – to klejnot, skarb drogi / Maria Runicka // Co Tydzień. - 1998, nr 18, s. 6.
35. NIEPOSŁUSZNA gmina / Maria Leś-Runicka. - (Nasze korzenie ; Cz. 39) // Co Tydzień. - 2003, nr 32, s. 21.

36. NIEPOTRZEBNA szkoła / Maria Leś-Runicka. - (Z przeszłości Jaworzna ; [Cz. 10.]) // Co Tydzień. - 1998, nr 24, s. 6.
37. NIEPOTRZEBNA szkoła / Maria Runicka // Co Tydzień. - 1998, nr 24, s. 6.
38. NOWE szkoły / Maria Leś-Runicka. - (Z przeszłości Jaworzna ; [Cz. 37]) // Co Tydzień. - 1999, nr 37, s. 21.
39. OBOWIĄZKI nauczycielskie / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 18) // Co Tydzień. - 2004, nr 4, s. 21.
40. PATRONAT szkolny / Maria Leś-Runicka - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 33) // Co Tydzień. - 2004, nr 19, s. 21.
41. PIERWSI nauczyciele / Maria Leś-Runicka. - (Jaworznicki Słownik Biograficzny ; [Cz. 13]) // Co Tydzień. - 2012, nr 29, s. 22.
42. PIERWSZA szkoła wyższa / Aleksandra Kucap. - (Historia szkół społecznych MTO ; Cz. 4) // Co Tydzień. - 2001, nr 38, s. 22.
43. PIĘĆDZIESIĄT lat minęło : setki wychowanków przez 50 lat // Extra. - 2015, nr 47, s. 10.
44. POCZĄTKI rozwoju oświaty. Cz. 1-3 / Gawędziarz. - (VIII wieków Jaworzna) // Gwarek. - 1977, nr 20, s. 5 ; nr 21, s. 5 ; nr 22, s. 5.
45. POD berłem Habsburgów / Maria Leś-Runicka - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 15-16) // Co Tydzień. - 2004, nr 1, s. 17 ; nr 2, s. 21.
46. POD hitlerowską okupacją. [Cz. 1-6] / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 39-44) // Co Tydzień. - 2004, nr 25, s. 21 ; nr 26, s. 21 ; nr 27, s. 21 ; nr 28, s. 21 ; nr 29, s. 21 ; nr 30, s. 21.
47. POLSKIE reformy szkolne. Cz. 1-4 / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 29-32) // Co Tydzień. - 2004, nr 16, s. 21 ; nr 16, s. 21 ; nr 17, s. 21 ; nr 18, s. 21.
48. POLSKIEGO jako też niemieckiego / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 7) // Co Tydzień. - 2003, nr 45, s. 21.
49. POLSKOŚĆ była cały czas / Anna Zielonka // Dziennik Zachodni. - 2011, nr 252, dod. Jaworzno nr 43, s. 5.
50. POPRZESTAĆ na 95 latach / mb // Tydzień w Jaworznie. - 2002, nr 25.
51. POSADA w szkole / Maria Leś-Runicka. - (Z przeszłości Jaworzna ; [Cz. 14]) // Co Tydzień. - 2000, nr 14, s. 29.
52. POWRÓT do korzeni / Aleksandra Kucap. - (Historia szkół społecznych MTO ; Cz. 3 A) // Co Tydzień. - 2001, nr 37, s. 18.
53. PUBLICZNA edukacja szkolna. Cz. 1-8 / Maria Leś-Runicka. - (Dzieje Jaworzna w XIX wieku ; [Cz. 13-20]) // Co Tydzień. - 2012, nr 29, s. 22 ; nr 30, s. 22 ; nr 31, s. 22 ; nr 32, s. 16 ; nr 33, s. 22 ; nr 34, s. 22 ; nr 35, s. 22 ; nr 36, s. 22.
54. ROZWÓJ oświaty / Barbara Legutko // W: JAWORZNO : wydawnictwo z okazji stulecia nadania praw miejskich 21 IX 1901 – 21 IX 2001 / [aut. wyd. Katarzyna Bielas i in.] ; Muzeum Miasta Jaworzna. – Jaworzno : Urząd Miejski, 2001. - s. 58-65.
55. SYLWETKI nauczycieli / Maria Leś-Runicka. - (Jaworznicki Słownik Biograficzny ; [Cz. 14-17]) // Co Tydzień. - 2012, nr 30, s. 22 ; nr 31, s. 22 ; nr 32, s. 16 ; nr 33, s. 22.
56. SZKOLNA dziatwa / Maria Leś-Runicka. - (Z przeszłości Jaworzna ; [Cz. 39]) // Co Tydzień. - 1999, nr 39, s. 21.
57. SZKOLNE klany / Maria Leś-Runicka. - (Nasze korzenie ; Cz. 10) // Co Tydzień. - 2003, nr 2, s. 21.
58. SZKOLNICTWO, oświata i kultura / Marian Fortuna // W: JAWORZNO : zarys dziejów w latach 1939–1990 : praca zbiorowa / red. Jerzy Zawistowski. - Kraków : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1996. - s. 193-213.
59. SZKOLNICTWO podstawowe // W: 110 lat Jaworzna w fotografii / dobór zdjęć Iwona Brandys ; dobór zdjęć i komentarz Bartłomiej Cieszyński ; oprac. Graficzne Sławomir Ślaski. - Jaworzno : Muzeum Miasta Jaworzna, 2010. - s. 9-11.

60. SZKOLNICTWO i oświata / Waław Mormon, Jan Ryś // W: JAWORZNO : zarys dziejów do 1939 roku : praca zbiorowa / pod red. Józef Hampel, Jerzy Zawistowski. - Kraków : Krajowa Agencja Wydawnicza, [1992]. - s. 279-290.
61. SZKOLNICTWO i oświata / Leon Harabasz // W: ZIEMIA Chrzanowska i Jaworzno : monografia / kom. red. Bronisław Ferens [i in.] ; aut. Maria Cabalska [i in.]. - Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1969. - s. 451-472.
62. SZKOLNICTWO średnie // W: 110 lat Jaworzna w fotografii / dobór zdjęć Iwona Brandys ; dobór zdjęć i komentarz Bartłomiej Cieszyński ; oprac. Graficzne Sławomir Śląski. - Jaworzno : Muzeum Miasta Jaworzna, 2010. - s. 21-23.
63. SZKOLNICTWO średnie / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 36) // Co Tydzień. - 2004, nr 22, s. 21.
64. SZKOLNICTWO w dobie autonomicznej / Waław Mormon, Jan Ryś // W: JAWORZNO : zarys dziejów do 1939 roku : praca zbiorowa / pod red. Józef Hampel, Jerzy Zawistowski. - Kraków : Krajowa Agencja Wydawnicza, [1992]. - s. 150-160.
65. SZKOLNICTWO zawodowe // W: 110 lat Jaworzna w fotografii / dobór zdjęć Iwona Brandys ; dobór zdjęć i komentarz Bartłomiej Cieszyński ; oprac. Graficzne Sławomir Śląski. - Jaworzno : Muzeum Miasta Jaworzna, 2010. - s. 17-19.
66. SZKOŁA barona Westenholza / Maria Leś-Runicka. - (Z przeszłości Jaworzna ; [Cz. 11]) // Co Tydzień. - 1998, nr 25, s. 6.
67. SZKOŁA dla ucznia / Aleksandra Kucap. - (Historia szkół społecznych MTO ; Cz. 2) // Co Tydzień. - 2001, nr 35, s. 18.
68. SZKOŁA na Górze Piasku / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; [Cz. 1]) // Co Tydzień. - 2005, nr 1, s. 21.
69. SZKOŁA parafialna / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 1-3) // Co Tydzień. - 2003, nr 39, s. 17 ; nr 40, s. 21 ; nr 41, s. 17.
70. SZKOŁA po raz czwarty / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; [Cz. 4]) // Co Tydzień. - 2005, nr 4, s. 21.
71. SZKOŁA po raz drugi / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; [Cz. 2]) // Co Tydzień. - 2005, nr 2, s. 21.
72. SZKOŁA po raz piąty / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; [Cz. 5]) // Co Tydzień. - 2005, nr 5, s. 21.
73. SZKOŁA po raz trzeci / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; [Cz. 3]) // Co Tydzień. - 2005, nr 3, s. 21.
74. SZKOŁA początkowa / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 8) // Co Tydzień. - 2003, nr 46, s. 17.
75. SZKOŁA sprzed 100 lat // Extra. - 2013, nr 27 (150), s. 8.
76. SZKOŁA w Byczynie. Cz. 1-4 / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 58-61) // Co Tydzień. - 2004, nr 44, s. 21 ; nr 45, s. 21 ; nr 46, s. 21 ; nr 47, s. 21.
77. SZKOŁA w Ciężkowicach. [Cz. 1-2] / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 56-57) // Co Tydzień. - 2004, nr 42, s. 21 ; nr 43, s. 21.
78. SZKOŁA w Dąbrowie. Cz. 1-2 / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; [Cz. 9-10]) // Co Tydzień. - 2005, nr 9, s. 21 ; 10, s. 21.
79. SZKOŁA w Długoszynie / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; [Cz. 11-12]) // Co Tydzień. - 2005, nr 11, s. 21 ; nr 12, s. 21.
80. SZKOŁA w Jeleniu. Cz. 1-4 / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 63-66) // Co Tydzień. - 2004, nr 49, s. 21 ; nr 50, s. 21 ; nr 51, s. 21 ; nr 52, s. 21.
81. SZKOŁA w Jeziorkach / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 62) // Co Tydzień. - 2004, nr 48, s. 21.
82. SZKOŁA w Niedzieliskach. Cz. 1-3 / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworzniackiego szkolnictwa ; Cz. 49-51) // Co Tydzień. - 2004, nr 35, s. 21 ; nr 36, s. 21 ; nr 37, s. 21.

83. SZKOŁA w Pieczyskach. Cz. 1-3 / Maria Leś Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; [Cz. 6-8]) // Co Tydzień. - 2005, nr 6, s. 21 ; nr 7, s. 21 ; nr 8, s. 21.
84. SZKOŁA w Starej Hucie / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 52) // Co Tydzień. - 2004, nr 38, s. 21.
85. SZKOŁA z inicjatywą / Aleksandra Kucap. - (Historia szkół społecznych MTO ; Cz. 3) // Co Tydzień. - 2001, nr 36, s. 18.
86. SZKOŁY pod zaborami / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 6) // Co Tydzień. - 2003, nr 44, s. 17.
87. SZKOŁY w Pechniku. [Cz. 1-2] / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 53-54) // Co Tydzień. - 2004, nr 39, s. 21 ; nr 40, s. 21.
88. SZKOŁY z tradycją / Elżbieta Trojan, Barbara Stanek. - (Muzeum dla Extra) // Extra. - 2013, nr 29 (152), s. 12.
89. TAJNE nauczanie / adm // Tydzień w Jaworznie. - 2009, nr 43, s. 6.
90. TAJNE nauczanie / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 55) // Co Tydzień. - 2004, nr 41, s. 21.
91. TO KOLEJNA tysiąclatka / Anna Zielonka // Dziennik Zachodni. - 2014, nr 85, s. 08.
92. TRADYCJE i dorobek : 150 lat nauki szkolnej w Długoszynie / Stanisław Panek // Gwarek. - 1986, nr 17, s. 4.
93. UCZNIOWIE parafialnej szkoły / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 4-5) // Co Tydzień. - 2003, nr 42, s. 17 ; nr 43, s. 21.
94. "W IMIĘ Boga! (...) zakładamy w gminie Jeleń Czytelnię Niedzielną..." / B. Drongh-Cieszyński // Jaworznicki Sokół. - 2008, nr 1, s. 22-23.
95. WALKA z analfabetyzmem / Maria Leś-Runicka. - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 28) // Co Tydzień. - 2004, nr 14, s. 21.
96. WIEJSKI nauczyciel / Maria Leś-Runicka. - (Z przeszłości Jaworzna ; [Cz. 13]) // Co Tydzień. - 2000, nr 13, s. 21.
97. WITAJ szkoło / Maria Leś-Runicka. - (Z przeszłości Jaworzna ; [Cz. 36]) // Co Tydzień. - 1999, nr 36, s. 21.
98. WSPOMNIENIE ciał (pedagogicznych) / Bartłomiej Cieszyński // W: JAWORZNO minione / Bartłomiej Cieszyński ; Muzeum Miasta Jaworzna. - Jaworzno : Muzeum Miasta Jaworzna, [2010]. - s. 194-197.
99. Z DZIEJÓW edukacji szkolnej w jaworznickiej aglomeracji / Marian Lipka // W: POWTÓRKI nie tylko z odległej historii : wspomnienia i refleksje syna górnika Kopalni Węgla Sobieski w Jaworznie / Marian Lipka. - Warszawa : Marian Lipka, 2007. - s. 37-60.
100. Z NOTATNIKA gminnego nauczyciela / Maria Runicka // Co Tydzień. - 1998, nr 6, s. 6.
101. ZAWÓD i powołanie / Maria Leś-Runicka - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 25) // Co Tydzień. - 2004, nr 11, s. 21.
102. ZSP nr 5 tu i teraz : 50 lat obchodzi Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 // Co Tydzień. - 2014, nr 21, s. 20.
103. ŻYCIE nauczycieli / Maria Leś-Runicka - (Historia jaworznickiego szkolnictwa ; Cz. 26) // Co Tydzień. - 2004, nr 12, s. 21.
104. ŻYCIE wiejskiego nauczyciela / Maria Leś-Runicka. - (Nasze korzenie ; Cz. 38) // Co Tydzień. - 2003, nr 31, s. 17.

*Opracowała mgr Tatiana Swiridowa – kierownik
Działu Informacji Regionalnej, MBP w Jaworznie.*

Z RELACJI UCZESTNIKA

Barbara Czechowicz

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

„MOJE BEZPIECZNE(?) DZIECKO”

KAMPANIA SPOŁECZNA 2016-2018

Na Śląsku ruszyła Kampania Społeczna *Moje bezpieczne(?) dziecko* podejmująca problemy wykorzystywania seksualnego dzieci, pornografii dziecięcej i handlu ludźmi. Zainaugurowała ją wojewódzka konferencja (20.05.2016), na której zaprezentowano problematykę najpoważniejszych zagrożeń dla dzieci ze strony osób dorosłych.

Konferencja zorganizowana była przez Komendę Wojewódzką Policji w Katowicach oraz Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny *Metis* w Katowicach, a skierowano ją do przedstawicieli instytucji państwowych, władz samorządowych, ośrodków pomocy społecznej, ośrodków interwencji kryzysowej, delegatur Śląskiego Kuratorium Oświaty, organizacji pozarządowych, szkolnictwa wyższego, opieki zdrowotnej i nauczycieli. Celem konferencji było zapoznanie uczestników z problematyką bezpieczeństwa dzieci w kontakcie z osobą dorosłą, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania seksualnego oraz prezentacja kampanii *Moje bezpieczne(?) dziecko* i pozyskanie partnerów do dalszych działań w ramach kampanii i poza nią.

Na wstępie gości powitał Komendant Wojewódzkiej Policji w Katowicach, Roman Rabsztyń oraz Dyrektor Wydziału Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, Danuta Rosa, podkreślając znaczenie wypracowania właściwych procedur w celu diagnozy i zwalczania wszelkiej przemocy wobec nieletnich. Następnie wicedyrektor ROM-E *Metis*, Grażyna Cybula odczytała list od Rzecznika Praw Dziecka – Marka Michalaka, w którym podkreślił znaczenie *Konwencji o prawach dziecka* zobowiązującej kraje ratyfikujące ją do pełnego poszanowania i ochrony praw małoletnich i przeciwdziałania wykorzystywaniu przestępczemu.

Prokurator Mariusz Gózd zwrócił uwagę na zmieniające się przepisy prawne dotyczące ścigania sprawców przemocy wobec nieletnich. W obecnie obowiązującym kodeksie karnym jest znacznie większy niż kilkanaście lat temu zakres tego typu przestępstw polegających na ściganiu z urzędu. Ogromne znaczenie miało w tej materii dostosowanie polskiego prawa do dyrektyw Unii Europejskiej, m.in. *Konwencji o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych*, ratyfikowanej przez Polskę w 2007 roku. Przestępstwa te są w polskich przepisach ujęte w dwie grupy:

- 1) przestępstwa o charakterze seksualnym z udziałem osoby poniżej 15 roku życia (m.in. zgwałcenia, uwodzenie w Internecie, składanie propozycji spotkania, utrwalanie czynności seksualnych z nieletnim na nośnikach elektronicznych i in.),
- 2) przestępstwa z udziałem osoby poniżej 15 roku życia o charakterze pornograficznym (np. prezentowanie małoletniemu treści pornograficznych, produkcja takich treści, sprowadzanie i posiadanie treści pornograficznych, włącznie z filmami rysunkowymi i animowanymi).

I chociaż polskie prawo wprowadziło możliwość zastosowania prowokacji w celu ścigania pedofilii internetowej, to jednak jest wiele innych problemów w udowodnieniu takich przestępstw, wynikających m.in. z niedoskonałości definicji pornografii czy braku dosta-

tecznej ilości firm i biegłych badających nośniki elektroniczne, co powoduje przeciąganie się w czasie postępowań przeciwko sprawcom. Dalsze trudności wynikają z braku możliwości postawienia zarzutu sprawcy, np. wskutek ukrywania przez osoby najbliższe dziecku faktu molestowania w rodzinie czy niezdawania sobie przez dziecko sprawy, że dane działania osoby dorosłej są niedozwolone. Potrzebna jest więc edukacja dzieci już od przedszkola i zwracanie uwagi przez nauczycieli na niepokojące zmiany w zachowaniu dziecka.

Aleksandra Grudzień, seksuolog, psycholog i terapeuta, w referacie *Pedofilia – geneza i mechanizm zaburzenia. Profil pedofila* przybliżyła rodzaje przestępców seksualnych wykorzystujących dzieci. A są to:

- pedofile,
- sprawcy zastępczy.

Prelegentka podała m.in. definicję kliniczną pedofilii wg Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych z 1993 roku oraz definicję społeczną określającą ją jako dewiację naruszającą normy społeczne i zdrowotne. Pedofilia należy do grupy zaburzeń w zakresie wyboru obiektu działań seksualnych: zamiast osoby dorosłej – dziecko. Płeć dziecka nie ma dla pedofila większego znaczenia. Pedofile – sprawcy zastępczy wybierają dziecko jako obiekt zastępczy w sytuacji trudności nawiązania jakichkolwiek kontaktów z osobą dorosłą. Ponadto jest wiele typów sprawców internetowych i sprawcy kazirodczy.

Terapeutka podkreśliła także, że nawet jeśli w pewnych sytuacjach nieświadome dziecko zgadza się na określone działania, np. osoby dorosłej znajomej, to i tak jest to czyn niedozwolony.

Ewa Kustwan-Mróż i Mirosława Bochner z ROM-E *Metis* przekazały informacje jak rozpoznawać, że dziecko jest wykorzystywane, że coś niewłaściwego się dzieje z jego ciałem i zachowaniem. Przedstawiły cechy charakterystyczne urazów ciała i w zachowaniu dziecka, po zaobserwowaniu których możemy nabrać podejrzeń i podjąć odpowiednie kroki. Wielkie spustoszenie w psychice molestowanego dziecka pozostaje na całe życie. Są to cechy takie jak: poczucie bezsilności, osamotnienia, stygmatyzacji, erotyzacja życia, lęki i in. W życiu dorosłym te stany będą towarzyszyć wykorzystywanemu dziecku. Dalsze skutki psychologiczne, to: wybiórczość wspomnień, brak asertywności, tendencje do angażowania się w prostytutkę, patologiczna podejrzliwość, fobie, zaburzenia jedzenia, chwiejność emocjonalna.

Sędzia Damian Owczarek w referacie *Przesłuchania małoletnich świadków, ochrona dziecka w procesie, problemy, doświadczenia* skupił się aspektach przesłuchiwanie dziecka jako ofiary i/lub jako świadka. Problemy przesłuchań można podzielić na kategorie:

- wynikające z błędów przesłuchującego (błędy proceduralne),
- wynikające z niedojrzałości przesłuchiwanego.

Należy unikać błędów w przesłuchaniach, gdyż prowadzą one do umarzania spraw sądowych przeciwko sprawcom. W związku z tym sędzia przekazał kilka uwag, w jaki sposób, w jakich warunkach należy dokonywać przesłuchań małoletniego, w tym małoletniego niepełnosprawnego, zaznaczając, jakie osoby muszą być przy tym obecne oraz jak należy sporządzać protokoły. Podobne zalecenia powinni także stosować pedagodzy, psychologowie szkolni.

Aleksandra Kruszyńska z ROM-E *Metis* oraz Dorota Nakonieczna ze śląskiej policji zaprezentowały kampanię *Moje bezpieczne(?) dziecko*, która będzie realizowana przez najbliższe trzy lata (2016-2018), obejmując konferencje regionalne w Rybniku, Bielsku-Białej i Częstochowie, szkolenia z warsztatami dla nauczycieli szkół podstawowych i przedszkoli, opracowanie materiałów dydaktycznych, filmów edukacyjnych, komiksu i kolorowanki dla dzieci oraz poradnika dla rodziców i opiekunów. W województwie śląskim w ostatnich latach policja stwierdza średnio 250-300 przypadków przestępstw seksualnych rocznie, któ-

rych ofiarą padły dzieci. Przestępcami są osoby w wieku 16-82 lat, wśród których są ojcowie, konkubenci, przyjaciele rodzin. Dlatego jest bardzo ważne, aby pedagodzy, wychowawcy i opiekunowie byli czujni i edukowali dzieci, jak należy się zachować w sytuacji kontaktu z nieznajomym dorosłym. Należy pamiętać, że na pracownikach instytucji pracujących z dziećmi spoczywa obowiązek prawny zgłaszania podejrzenia wykorzystania przestępczego dziecka.

Dzieci nie tylko powinny być dobrze wyedukowane i wychowane. Muszą być także bezpieczne.

Mgr Barbara Czechowicz – nauczyciel bibliotekarz,
Czytelnia PBW w Katowicach.

Beata Leszczorz

Szkoła Podstawowa nr 31 im. Henryka Sienkiewicza w Katowicach

Elżbieta Michalska

Gimnazjum nr 13 w Sosnowcu

„BIBLIOTEKA PRZESTRZENIĄ DO DZIAŁANIA”

XII FORUM BIBLIOTEKARZY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

XII Forum Bibliotekarzy Województwa Śląskiego odbyło się 18 marca 2016 roku w Miejskim Ośrodku Kultury w Zabrze. Jego głównymi organizatorami byli: Sekcja Bibliotekarska przy Zarządzie Okręgu Śląskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego w Katowicach, Związek Nauczycielstwa Polskiego – Oddział w Zabrze, Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego w Zabrze, Miejski Ośrodek Kultury w Zabrze, Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Fusieckiego w Zabrze oraz Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach wraz ze swoją zabrzańską filią.

Temat tegorocznego forum został zawarty w wystąpieniach prelegentów – praktyków, którzy podzielili się swoimi pomysłami na pracę z czytelnikiem, zarówno młodym, jak i starszym. Dla nas – nauczycielek bibliotekarek – te wystąpienia były szczególnie cenne, ponieważ często czerpiemy z pomysłów innych bibliotekarzy oraz korzystamy z zajęć organizowanych dla naszych uczniów przez pracowników bibliotek pedagogicznych i publicznych.

Tradycyjnie głos jako pierwszy zabrał prof. dr hab. Jan Malicki, który wygłosił wykład *Długie trwanie „Guliwera”, kwartalnika o książce dla dzieci*. W swoim wystąpieniu Profesor poruszył temat ostatnich badań czytelnictwa w Polsce i jego zastraszających dla nas, bibliotekarzy, wyników.

Następnie głos zabrał gość z Republiki Czeskiej – dr Halina Molin – dyrektor Biblioteki Regionalnej w Karwinie, której słuchało się z ogromnym zainteresowaniem. Wygłosiła referat zatytułowany *Działalność naukowa i kulturalno-oświatowa w naszej placówce*. W swoim wystąpieniu przedstawiła bardzo interesujące projekty realizowane przez czeską książnicę.

Fascynująco opowiadał o swojej publikacji *W cieszyńskim mateczniku* prof. zw. dr hab. Karol Daniel Kadłubiec w wystąpieniu *Cieszyńska przestrzeń słowna*. Profesora można słuchać godzinami, potrafi przykuć uwagę słuchacza swoją pasją.

W dalszej części spotkania prelegenci przedstawili następujące wystąpienia:

- Katarzyna Herich – *O klubie interesującej książki i innych działaniach popularyzujących czytelnictwo dzieci i młodzieży* (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Katowicach).
- Joanna Lewandowska – *Dotknij literatury! – spotkania i warsztaty dla dzieci i młodzieży z Autorami Wydawnictwa Akapit Press*.
- Justyna Konieczny – *Rodzinne czytanie – wyobraźni odkrywanie* (Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Fusieckiego w Zabrze).
- Janusz Piper, Aleksandra Kubis-Szlachta, Iwona Müller – *Wielka Liga Czytelników – ogólnopolski projekt promocji czytelnictwa*.
- Jolanta Janicka – *Uczeń w świecie literatury. Formy i metody wykorzystywane w pracy z uczniem przez nauczycieli bibliotekarzy Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN "WOM" w Częstochowie*.

Wiele emocji wzbudził w nas wykład dr Małgorzaty Gwadery z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (*Czytanie jako praktyka społeczna w Polsce i w Szwecji. Analiza porównawcza*), która omówiła kulturę czytelniczą

w obu krajach, powołując się na publikację Katarzyny Tubylewicz i Agaty Didusko-Zyglewskiej *Szwecja czyta. Polska czyta*. Podczas jej wystąpienia miałyśmy nieodparte wrażenie, że czytałyśmy całkiem inną książkę. Zdaniem Pani doktor Szwedzi, którzy mogą się pochwalić wysokimi wskaźnikami czytelnictwa, nie zawsze sięgają po ambitne dzieła. Zaskoczyło nas jednak podsumowanie, w którym prelegentka stwierdziła: „lepiej włączyć w niedzielne popołudnie telewizor niż czytać takie książki”. Nie możemy się zgodzić z tezą, że Szwecja zawdzięcza wysoki poziom czytelnictwa głównie „marnym” książkom i że w takim wypadku lepiej nie czytać wcale. Poza tym mamy wrażenie, iż tytuły, które przywołała badaczka, nie u wszystkich czytelników wzbudzają aż tak ogromne kontrowersje.

Równie ciekawe były dla nas wystąpienia pozostałych prelegentów: Andrzeja Żaka – *Dziecko w sytuacji ekstremalnej na podstawie własnej twórczości* (Wydawnictwo Akapit Press) oraz dr Renaty Sowady – *Biblioteczne szczotkowanie* (Sekcja Bibliotekarska przy Okręgu Śląskim ZNP).

Pragniemy serdecznie podziękować organizatorom za tegoroczną konferencję i z niecierpliwością oczekujemy kolejnej, przyszłorocznej edycji forum. Spotkania w gronie bibliotekarzy z różnych bibliotek (pedagogicznych, szkolnych, publicznych) stanowią dla nas możliwość wymiany doświadczeń i pomysłów. Na tego typu konferencjach zawsze możemy poszerzyć swoją wiedzę i „podpatrzeć” ciekawe pomysły na przyszłość.

Mgr Beata Leszczorz – nauczyciel bibliotekarza, SP nr 31 w Katowicach.
Mgr Elżbieta Michalska – nauczyciel bibliotekarz, Gimnazjum nr 13 w Sosnowcu.

Bogna Koziół*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***„OSOBA STARSZA W PERSPEKTYWIE PASTORALNO-SPOŁECZNEJ”****KOMUNIKAT Z KONFERENCJI**

Spółeczeństwo wytwarza stereotyp człowieka starego oparty przeważnie na skrajnych grupach, których cechy są przypisywane wszystkim ludziom w podeszłym wieku. W społeczeństwie nie różnicuje się członków tej populacji. W naszym kręgu kulturowym do tej pory nie „planowano” starości, to znaczy brakuje nam świadomej, zorganizowanej troski o rozwój i realizację indywidualnych potrzeb oraz spełnianie marzeń tej znaczącej w społeczeństwie grupy osób.

Na temat tych problemów mówiono podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Oso- ba starsza w perspektywie pastoralno-społecznej*, która odbyła się 5 maja 2016 roku. Organizatorami tego spotkania byli: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach oraz Wyższa Szkoła HUMANITAS w Sosnowcu.

Konferencję prowadził dr Artur Fabiś – adiunkt Katedry Pedagogiki Społecznej i Andragogiki Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. On także był jednym z prelegentów, który poruszył temat *Egzystencjalnej perspektywy refleksji biograficznej seniorów w narracyjnym przekazie międzypokoleniowym*. Mówił o stosunku seniorów do śmierci na podstawie analizy ponad 50 listów (forma uczenia się z biografii „Innego”). Była to zupełnie nietypowa lekcja „akceptacji skończoności”, która pokazywała starość jako „coś” wypracowanego wcześniej przez osobę na poprzednich etapach jej życia. Efektem takiej postawy są priorytetowe wartości osoby, nie wartości rzeczy. To sprawia, że starość jawi się jako radosny etap życia – wbrew powszechnie panującym stereotypom.

W dalszej części konferencji omawiano między innymi następujące tematy: *Godność starości w ujęciu personalistycznym*, *Starość w cyklu życia człowieka: bio- psychiczno- społeczne aspekty* oraz *Bezpieczeństwo zdrowotne osoby starszej – zintegrowane usługi medyczne świadczone w miejscu zamieszkania*. Dr Maria Zralek, reprezentująca WSH w Sosnowcu, przedstawiła *Dylematy opieki nad człowiekiem starszym – starych drzew się nie przesadza*. Prelegentka uświadomiła słuchaczom, że człowiek starszy jest fundamentem społeczności lokalnej i przeniesienie go do instytucji opiekuńczej jest w przeważającej mierze bezsensowne i często bywa nieuzasadnione stanem zdrowia, gdyż według ostatnich badań demograficznych, które prelegentka przytoczyła, zaledwie 15% seniorów to osoby wymagające specjalistycznej interwencji instytucjonalnej. Większość tej populacji – 85% nie ma chorób długotrwałych.

Ostatnim prelegentem był dr hab. Aleksander Lipski, który w swoim wystąpieniu nawiązał do Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Prelegent podkreślił, że nie można osoby starszej angażować za wszelką cenę, poszukując dla niej coraz to nowych sposobów aktywności. Zamiast robić „coś” dla osób starszych, musimy szukać sposobów na współpracę z nimi.

Funkcjonujący w naszym społeczeństwie stereotyp osoby starszej został na tej konferencji zupełnie obalony. Potwierdziła to także wypowiedź jednego z prelegentów, ks. prof. dr. hab. Antoniego Drożdża na temat *Emerytura – szansą budowania nowych obszarów odpowiedzialności życiowej*. Odpowiedzialność jest czymś ludzkim, obecnym niemal przez całe życie. Zmieniają się tylko obszary tej odpowiedzialności. Człowiek, jako „homo viator”, jest przede wszystkim odpowiedzialny za czas. Zwłaszcza osoba starsza jest „świadkiem odpływającego czasu”. Prawdę tę trzeba sobie koniecznie uświadomić, aby uwolnić się od powszechnie panujących stereotypów w tym zakresie i realnie spojrzeć na otaczającą nas rzeczywistość, a zarazem mądrze pokierować swoim życiem.

Mgr Bogna Koziół – nauczyciel bibliotekarz, kierownik Czytelni PBW w Katowicach.

BIBLIOTEKA POLECA

Anna Marcol

*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***PROMOCJA CZYTELNICTWA W BIBLIOTECE**

Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży to jeden z kierunków polityki oświatowej państwa, realizowanych w roku szkolnym 2015/2016. Z tej okazji polecamy kilka tytułów, które warto przeczytać. Wszystkie znajdują się w naszych zbiorach.

Warto mieć w bibliotece : książki dla dzieci 2010-2014 : katalog / Grażyna Lewandowicz-Nosal [i in.] ; Miejska Biblioteka Publiczna im. Ł. Górnickiego Galeria Książki w Oświęcimiu. - Wyd. 2 uzup. - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2015. - 260 s. ; 21 cm. - (Biblioteki, Dzieci, Młodzież ; 9). - ISBN 978-83-64203-43-5

Sygnatura: cz B VI-1/9c (czytelnia).

Katalog podpowiada, jakie pozycje (wydane w latach 2010-2014) warto posiadać w księgozbiorze przeznaczonym dla dzieci w wieku od 0 do 12-13 lat, który obejmuje poziomy I-III stosowane w bibliotekach publicznych. Opracowany wykaz może być także podpowiedzią dla osób kształtujących księgozbiory szkolne i domowe oraz nauczycieli, zwłaszcza klas I-III, proponując im wartościowe lektury dla uczniów. Publikacja składa się z trzech zasadniczych części, w których uwzględniono: książki nagrodzone, wyróżnione oraz nominowane do nagród (*Nagrody literackie dla książek dziecięcych i młodzieżowych 2010-2014*), książki inne niż nagrodzone (*Książki dla dzieci i młodszej młodzieży 2010-2014*), wydawnictwa seryjne (*Serie wydawnicze książek dla dzieci i młodszej młodzieży*). Całość uzupełnia wykaz 44 tytułów serii adresowanych do młodego odbiorcy oraz indeks tytułowy.

Publikacja została opracowana przez autorki, które specjalizują się w tematyce książki dziecięcej – zarówno od strony naukowej, jak i praktycznej. Inspiracją i wzorem stał się dla nich *Katalog książek dla bibliotek. Literatura dla dzieci i młodzieży 1945-1970* Barbary Białkowskiej. Korzystały także z listy opracowanej przez Grzegorza Leszczyńskiego, list książek nagrodzonych, wykazu Fundacji ABCXXI oraz stron internetowych bibliotek, promujących literaturę dziecięcą.

Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej : rozwój, bariery, technologie : praca zbiorowa / pod red. Mai Wojciechowskiej. - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2015. - 461, [1] s. : il. ; 24 cm. - (Propozycje i Materiały / Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich ; 90). - Bibliogr. przy pracach. - ISBN 978-83-64203-38-1

Sygnatury: cz IB V-2/90a (czytelnia), 174664 (wypożyczalnia), 174665 (wypożyczalnia).

Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej to zbiór artykułów napisanych przez bibliotekoznawców, bibliotekarzy i biblioterapeutów, którego tematyka koncentruje się wokół czytelnictwa w aspekcie edukacyjnym, psychologicznym i technicznym. Czytelnictwo jest tutaj ujęte zarówno z punktu widzenia procesu komunikacji międzyludzkiej, jak i z perspek-

tywy uczestnictwa w kulturze. Większość tekstów odwołuje się do środowisk naukowych i szkolnych, wskazując na różne formy promocji książki, zwłaszcza wśród studentów i uczniów. Tom podzielono na sześć części tematycznych, w których zamieszczono artykuły dotyczące: polskich i zagranicznych programów wspierających rozwój czytelnictwa, czytelnictwa dzieci i młodzieży, czytelnictwa w środowisku naukowym, wpływu marketingu i działań projakościowych na rozwój czytelnictwa, działań promujących czytelnictwo w bibliotekach oraz problemów czytelnictwa w dobie nowoczesnych technologii.

Teksty opublikowane na łamach książki nawiązują do referatów wygłoszonych podczas VIII Bałtyckiej Konferencji „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek”, zorganizowanej pod hasłem „Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej. Rozwój, bariery, technologie”, która odbyła się w dniach 15-16 maja 2014 roku.

Harry Potter : fenomen społeczny, zjawisko literackie, ikona popkultury / pod red. Weroniki Kosteckiej i Macieja Skowery. - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2014. - 186, [2] s. ; 24 cm. - (Nauka, Dydaktyka, Praktyka ; nr 147). - Bibliogr. przy pracach. - ISBN 978-83-64203-06-0

Sygnatury: cz IB V-4/147b (czytelnia), 173692 (wypożyczalnia).

Ostatnia z polecanych pozycji dotyczy światowego bestselleru, najlepiej sprzedającej się serii wydawniczej w historii, która odbiła swe piętno na całej generacji młodych czytelników. Książka *Harry Potter. Fenomen społeczny, zjawisko literackie, ikona popkultury* została napisana pod redakcją Weroniki Kosteckiej i Macieja Skowery. Zebrano w niej 14 artykułów przygotowanych przez badaczy – zarówno miłośników, jak i przeciwników twórczości Joanne K. Rowling. Ich prace analizują serię o młodym czarodzieju – oraz jej adaptacje filmowe – z punktu widzenia różnych dyscyplin naukowych, skłaniając do refleksji nad współczesną literaturą i kulturą.

Książkę można polecić bibliotekarzom, nauczycielom i animatorom kultury oraz miłośnikom Harry’ego Pottera.

Opracowała dr Anna Marcol – nauczyciel bibliotekarz, PBW w Katowicach.

PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA
im. Józefa Lompy

ul. kard. S. Wyszyńskiego 7, 40-132 Katowice
tel. 32 258-38-38, 32 258-57-84, fax 32 258-18-15
*e-mail: **biblioteka@pbw.katowice.pl***

Godziny otwarcia:

WYPOŻYCZALNIA

poniedziałek – piątek 9.00-19.00
sobota 8.00-14.00

CZYTELNIA

poniedziałek – piątek 8.00-19.00
sobota 8.00-14.00

PRACOWNIA KOMPUTEROWA

poniedziałek, czwartek, piątek 9.00-15.00
wtorek, środa 9.00-18.30

WYDZIAŁ ZBIORÓW SPECJALNYCH – ZBIORY AUDIOWIZUALNE

poniedziałek, środa, piątek 8.00-14.30
wtorek, czwartek 10.00-17.00

WYDZIAŁ INFORMACJI BIBLIOGRAFICZNEJ

poniedziałek – piątek 8.00-15.00

Konferencja *Pokolenie Z – młody człowiek i książka*

(Katowice, 10 maja 2016 roku)

Fot. U. Jankowska.